

“Vizyonlu iletişim mühendisleri yetiştiriyoruz”

Fakültenin vizyonu ve hedefleriyle ilgili merak edilenleri cevaplayan Selçuk Üniversitesi İletişim

Fakültesi Dekanı Prof. Dr. İmran Aslan, kadın yöneticilerin sayısının artmasının önemine de dikkat çekti. **Söyleşi / 2**

Selçuk Üniversitesi Gazze soykırımını kınıyor

Konya Büyükşehir Belediyesi bünyesinde gönüllü üniversite öğrencileri tarafından kurulan Kudüs Çalışma Grubu, Selçuk Üniversitesi Kampüsü'nde “Özgürlük için Kampüsteyiz” başlığıyla düzenlediği programlarla İsrail zulmüne dikkat çekti ve Filistin direnişine fiili olarak destek olmaya başladı. **Üniversite / 5**

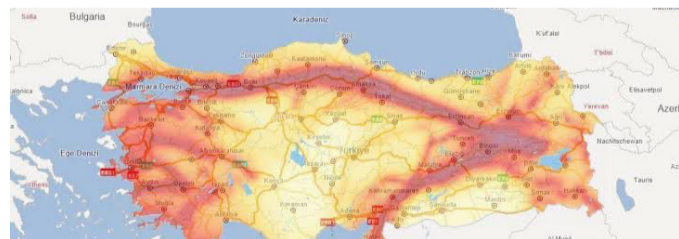

Savaş, gelecek nesilleri de tehdit ediyor

Savaşların uzun yıllar boyunca hissedilen olumsuz etkileri, dünya ekosistemine de ciddi zararlar veriyor. Savaşların doğal dengede yarattığı bozulmalar gelecek nesilleri de tehdit ediyor. **Tarım/10-11**

Konya'daki diri fay hatları depremi tetikleyebilir

2023 yılında yaşanan Kahramanmaraş – Pazarcık merkezli depreminin çok büyük yıkım ve kayıplara yol açtığını bildiren Prof. Dr. Eren, kayıpların nedenleri arasında binaların sağlam yapılmaması, sismik izolatör sistemin bulunmaması ve yapıların sağlam ana kayalar üzerine edilmesinin yer aldığını söyledi. Eren, ayrıca Konya'da geçmişte deprem oluşturan diri fay hatlarının olduğunu ve bunların Konya Fay Zonu, Altnekin Fay Zonu ve İlgin Fay Zonu olduğunu vurguladı. **Şehir / 7**

Kırgız Türklerinin milli simgesi

5 bin yıllık tarihe sahip olan Kökbörü sporu, Oğuz Kağan Destanı başta olmak üzere birçok tarihi metinde yer alıyor. Kökbörü ayrıca Kırgız Türklerinin milli sporu olarak değerini korumaya devam ediyor. **Spor / 13**

İletişim Başkanlığı'ndan deepfake hamlesi

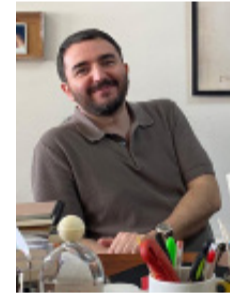
Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi, İletişim Başkanlığı Dezenformasyonla Mücadele Merkezi Koordinatörü İdris Kardaş'ın konuşmacı olduğu “Bilişim Çağında Dezenformasyon” başlıklı konferansa ev sahipliği yaptı. **Üniversite / 4**

Seratem 24 saat internet üzerinden yayın yapıyor

1998 yılında kurulan ve TRT'den gelen cihazlarla yapılanma sürecine giren SERATEM (Selçuk Üniversitesi Radyo Televizyon Yapım ve Yayıncılık Araştırma ve Uygulama Merkezi), günümüzde internet üzerinde 7/24 olarak yayın yapıyor. **Üniversite / 3**

Geçmişten bugüne Yeşilçam esintisi

Yeşilçam'a karşı, dönemindeki ve günümüzdeki algı arasındaki farklılıkları değerlendiren Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Arş. Gör. Hasan Hüseyin Toydemir, Yeşilçam'ın popüler bir kültür ikonu olduğunu belirtti. **Kültür-Sanat/12**

Bosna Hersek günlüğü

Üç milyon nüfuslu küçük bir ülke olan Bosna Hersek, tarihi dokusu, doğal güzellikleri, misafirperverliği ve mutfağıyla görülmesi gereken yerlerin başında geliyor. **Gezi / 16-17**

Güzel atlar ülkesi:

Kapadokya

Anadolu'nun gözbebeği olarak adlandırılan Nevşehir, 60 milyon yılda oluşan topraklarıyla dikkat çekiyor. Tüf-lü coğrafyası ile Nevşehir, Niğde, Kayseri, Aksaray ve Kırşehir'e yayılan Peri Bacaları sayesinde yüzyıllardır insanlığa ev sahipliği yapıyor. **Gezi / 18**

“En büyük hedefimiz öğrencilerimizin iyi bir eğitim alması”

Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. İmran Aslan, fakültenin vizyonu ve hedefleriyle ilgili merak edilenleri yanıtladı.

■ Hacer ATLAS

Selçuk İletişim'in ilk kadın dekanı olarak neler söylemek istersiniz?

Öncelikle bunun büyük bir gurur kaynağı olduğunu söylemek isterim. İlk kadın dekan olmakla birlikte mezun olduğum fakültenin dekanı olmanın da gururunu yaşıyorum.

Kadınlar liderlik, empati ve iletişim becerileri konusunda en az erkekler kadar başarılı olabileceklerini göstermişlerdir. Bu nedenle, bir kadının iletişim fakültesinde dekanlık yapması, bulunduğu kuruma farklı bakış açısı ve deneyim kazandırabileceği anlamına gelmektedir. Kadın dekan olarak fakülte hizmet etmenin kız öğrencilerimize de örnek olması açısından önemli olduğunu düşünüyorum.

KADIN YÖNETİCİLER ROL MODEL OLMALI

Dekanlık makamını kadın olarak üstlenmenizin üniversitede yansımaları oldu mu? Kadın yönetici olmanın önemi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

Kadınlar nüfus açısından bakıldığında yüksek bir orana sahip ancak çalışan kadın oranlarına bakıldığında bu oranın düşük ol-

duğu görülmekte. Kadın yöneticiler hem eğitim camiasında hem de iş dünyasında rol model olarak daha fazla görünür olmalıdır. Kadınların yönetici pozisyonlarında daha fazla yer alması önemlidir çünkü bu, cinsiyet eşitliğinin ve kadın haklarının iş dünyasında desteklenmesi açısından büyük bir adımdır. Kadın yöneticilerin varlığı, iş dünyasında çeşitliliği artırır ve farklı bakış açıları ile daha etkili kararlar alınmasına olanak sağlar. Bu konuda ben kendimi şanslı hissediyorum. Rektörümüz Prof. Dr. Sayın Metin Aksoy, kadınların yönetimde de daha fazla yer alması noktasında bizleri desteklemektedir. Senatamızda da kadın yönetici sayısının önceki dönemlere göre oldukça fazla olduğu görülmektedir. Sayının daha da artmasını dilerim. Kadınların yönetici pozisyonlarında yer alması iş dünyasında cinsiyet eşitliğinin sağlanması için önemli bir adımdır. Kadın yöneticilerin varlığı, şirketlerin daha başarılı ve sürdürülebilir olmalarına katkıda bulunabilir. Bu nedenle kadınların liderlik rollerinde daha fazla yer alması teşvik edilmeli ve desteklenmelidir.

Dekan Prof. Dr. İmran Aslan olarak akademik kariyerinizdeki en büyük ilham kaynakları neler veya kimlerdir?

Aslında çok ilham kaynağı kişi sayabilirim ama isim vermeden şöyle söyleyeyim, çalışkan, disiplinli ve dürüst insanların her zaman esin kaynağım olduğunu söyleyebilirim. Yöneticilikte yolunuza çıkacak sorunlara karşı nasıl bir duruş sergileyeceğinizi ya da hayattaki çizginizin nasıl olacağını belirlerken tarihten, çevrenizden, ailenizden ilham kaynağı olabilecek kişilerden etkileniyorsunuz.

UYGULAMALI BİRİMLERLE SEKTÖRE NİTELİKLİ ÖĞRENCİ KAZANDIRILYOR

Türkiye'nin en eski ve en önemli iletişim fakültelerinden birinde dekanlık görevini yerine getiri-

yorsunuz. Bu anlamda Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi'nin imkanları, akademik ve idari yapısı hakkında genel bilgiler verir misiniz?

Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi 1993 yılında kuruldu. Türkiye'nin en eski ve en başarılı iletişim fakültelerinden biridir. 30 profesörümüz, 19 doçentimiz ve 3 doktor öğretim üyemizle güçlü bir akademik kadroya sahibiz. Öğretim elemanı açısından hem nitelik hem de sayı anlamında da başarılı bir fakülteyiz. Fakültemiz kurulduğu yıldan itibaren uygulamaya ağırlık vermektedir. Bu amaçla kurduğumuz radyo ve televizyonumuzla öncü olduk. Akabinde gazete ve atölyelerimizle başarılı ve sektöre hazır öğrenciler yetiştirme gayreti içindeyiz. Öğrencilerimizi ilk yıldan itibaren uygulama alanlarına yönlendirmekteyiz. Teorik bilginin uygulamayla birleşmesi bizim arzu ettiğimiz bir durumdur.

Göreviniz boyunca hedefleriniz, gerçekleştirmek istediğiniz projeler nelerdir?

Öğrencilerimizin öğrenim hayatları boyunca iyi bir eğitim almaları en büyük hedefimiz. Bu doğrultuda hem teorik hem de uygulama derslerimizi sektörün de ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde güncelledik. Öğrencilerimizin iş kaygısı yaşamadan donanımlı şekilde mezun olmaları için çalışıyoruz.

İletişim fakültesi, öğrencilere iletişim alanında uzmanlaşmaları ve kariyerlerinde başarılı olmaları

başarılı bir kariyer yapabilecekleri güçlü bir temele sahip olacaklardır. Fakültemiz de bu doğrultuda teknolojinin hızla geliştiği günümüzde, sürekli değişen iletişim dünyasına uyum sağlayarak gelecek vizyonunu oluşturmaktadır. Geleceğin iletişim profesyonelleri, sadece geleneksel iletişim araçlarını değil, aynı zamanda dijital iletişim tekniklerini de etkin bir şekilde kullanabilen bireyler olmalıdır.

Gelecekte iletişim fakültesi, interaktif ve multidisipliner bir yaklaşımla eğitim vermeye devam ederek öğrencileri farklı alanlarda uzmanlaşmaya teşvik etmelidir. Özellikle dijital alanlarda uzmanlaşmış mezunlar, iş dünyasında oldukça değerli olacaktır. Yapay zekâ, artırılmış gerçeklik uygulamaları gibi teknolojik gelişmeleri takip ederek başarılı iletişim mühendisleri yetiştirmeye devam edeceğiz.

Geleceğin iletişim fakültesi olarak, sürekli değişen iletişim trendlerini takip ederek, programlarımızı güncelleyerek öğrencilerimize en iyi eğitimi sunabilmeye çabamızdır. Ayrıca, öğrencilerin yaratıcılıklarını ve iletişim becerilerini geliştirmelerini destekleyen ortamlar yaratmakta ve onları iş dünyasına hazırlamak temel hedefimizdir.

Fakültemiz öğrencilerine vermek istediğiniz tavsiyeler var mıdır?

Biraz klasik bir tavsiye olacak ama iletişim alanında okuma alışkanlığının kazanılması elzemdir. Hangi alanda olurlarsa olsunlar, iyi bir gazeteci, reklamcı, televizyoncu ya da halkla ilişkiler uzmanı olmak istiyorlarsa kendilerini besleyecek doğru kaynaklara ulaşmalılar. Bilgi dağarcıklarını zenginleştirsinsinler. Uygulama yapmak için üçüncü sınıfı beklemesinler, ilk yıldan itibaren alanda olabilecek işlerde çalışarak tecrübe sahibi olsunlar. Bence iyi bir iletişimci olmanın anahtar noktalarının en başında tecrübe kazanımı gelmektedir.

VİZYONLU İLETİŞİM MÜHENDİSLERİ YETİŞTİRİLİYOR

İletişim Fakültesinin gelecek vizyonu hakkında neler düşünüyorsunuz? Hangi alanlarda büyüme ve gelişme öngörüyorsunuz?

İletişim fakülteleri, geleceğe yönelik olarak sürekli kendisi yenileyen, öğrencilerine çağdaş iletişim teknikleri ve becerileri öğreten, onları iş dünyasına hazırlayan bir vizyona sahip olmalıdır. Bu sayede öğrenciler, iletişim alanında

SERATEM nitelikli iletişimci yetiştiriyor

1998 yılında Selçuk Üniversitesi bünyesinde kurulan SERATEM, 24 saat boyunca internet üzerinden yayın yapmaya devam ediyor.

■ Nilay Sude ÖZCAN

1998 yılında kurulan ve TRT'den gelen cihazlarla yapılanma sürecine giren SERATEM (Selçuk Üniversitesi Radyo Televizyon Yapım ve Yayıncılık Araştırma ve Uygulama Merkezi), günümüzde internet üzerinde 7/24 olarak yayın yapıyor. Teknik, haber, program, kurgu, yayın ve prodüksiyon birimi olarak ÜnTv'ye bağlı olan SERATEM, 15 öğrencinin her birimde gönüllü ve yarı zamanlı olarak çalışmasına imkan tanıyor. Fakülte öğrencilerine staj imkânı sunan SERATEM, sektöre nitelikli çalışan hazırlıyor.

Öğrencilerin kendi emek ve gayretleriyle ayakta tuttuğu birimlerin koordineli bir şekilde çalıştığını belirten SERATEM Müdür Yardımcısı Öğretim Görevlisi Salih Keskin, her birimin kendi ekibiyle beraber günlük görevlerini yerine getirdiğini söyledi. Keskin, haber biriminin Rektörlük haberlerine, fakülte haberlerine, özel haberlere, TEKNOFEST ve TÜBİTAK haberlerine gittiğini söyledi. Keskin, televizyon programı noktasında da stüdyoda canlı olarak ve aktüel olarak kültür sanat ve eğlence tarzı içeriklerin paket çekimlerinin olduğunu ifade etti.

TEORİK BİLGİLER PRATIĞE DÖNÜŞÜYOR"

Binnur Öztürk

Öğr. Gör. Salih Keskin

Yayın biriminde başarılı olan öğrencileri bir üst kademeye geçirdiklerini söyleyen Keskin, "Yayın biriminde bulunan öğrencilerimize kamera ve görüntü düzenleme eğitimi veriyoruz. Kurgu birimi programların tüm kurgularını yapıyor. Tüm birimlerdeki öğrencilerin lisans döneminde aldıkları teorik bilgileri pratiğe dökmelerine yardımcı oluyoruz." dedi.

Gelişen teknolojiye uyum sağlamaya çalıştıklarını söyleyen Salih Keskin, sektörü ve medyayı yakından takip ettiklerini vurgulayarak şöyle devam etti: "Mevcut durumda birçok iletişim fakültesinin uygulama atölyesi yok. Selçuk İletişim olarak en büyük avantajımızın farkında olarak, gelişen teknolojiye uyum sağlamak için cihazlarımızı yenilemeye özen gösteriyoruz. HD ve 4K teknolojilerini kullanarak sektörün hiçbir zaman gerisinde kalmıyoruz."

Keskin, amaçlarının öğrenciye destek olmak olduğunu belirterek, "Bir öğrenci de olsa yüz öğrenci de olsa iletişimde kendisini ilerletmek isteyen öğrenciyi sektöre en iyi şekilde hazırlamak bizim en asli amacımız. Öncelik elbette öğrencinin kendisinde başlıyor, istekli olan zaten eğitim süreci içerisinde araştırıyor, kendini geliştirmek için faaliyetlerde bulunuyor." diye konuştu.

"HER FAKÜLTEDEN ÖĞRENCİYE EĞİTİM VERİYOR"

Sadece İletişim Fakültesi öğrencilerinin değil farklı bölümlerden gelecek olan öğrencilerin de SERATEM'de çalışabileceğini aktaran Keskin, bir inşaat mühendisi öğrencisinin çok iyi bir seslendirme sanatçısı olabileceğini, grafik tasarımcıdan iyi bir kurgucu olabileceğini söyledi. Keskin, Selçuk Üniversitesinde-

ki tüm bölümlerin öğrencilerine kapılarının açık olduğunu belirtti.

Birim öğrencilerinin öncelikli olarak yemek ihtiyaçlarının karşılandığını belirten Keskin, "Üniversiteden ücretsiz olarak yemeklerini yiyebiliyorlar, ama ücret ve yemek noktasında buraya daha çok emek veren, daha çok vakit geçiren, yapılan işlerin içerisinde olan öğrencilere bu imkanlar sağlanıyor." ifadelerini kullandı.

"ÖĞRENCİLER KENDİLERİNİ SEKTÖRE HAZIRLIYOR"

2021 yılında lisans eğitimi için memleketi Hatay'dan Konya'ya gelen ve halihazırda SERATEM'de görev yapan Binnur Öztürk ise hem SERATEM'e hem üniversite tercih sürecine dair önemli bilgiler verdi. İletişim alanında en iyi eğitim veren devlet üniversiteleri arasında yer almasından dolayı Selçuk Üniversitesi'ni tercih ettiğini vurgulayan Öztürk, Selçuk İletişim'in, teorik eğitimin yanında pratiğe de yer vermesiyle ön plana çıktığını söyledi.

Selçuk İletişim'in akademik kadrosunun kalitesine dikkat çeken Öztürk, bölümlerin uygulamalı alanlarda deneyim imkânı sunmasının öğrencilerin gelişimine katkı sağladığını belirtti. Öztürk, ÜnTv, RadyoÜni, İletişim Gazetesi, Kısa Film Atölyesi ve Reklamcılık Atölyesi'nde çalışan öğrencilerin kendilerini sektöre hazırladıklarını belirtti.

"İLETİŞİMCİNİN TOPLUMA KARŞI SORUMLULUKLARI VAR"

Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi'ni tercih edecek öğrencilerin iletişime açık, girişimci, yenilikçi olması gerektiğini söyleyen Binnur Öztürk, "İletişim sektörü, gazetecilik, reklamcılık, PR gibi alanlara ilgi duyan ve bu konularda kendini geliştirmek isteyen yetenekli öğrenciler, 'Ben bu mesleği yapacağım, ben ile-

tişim uzmanı olacağım.' diyorsa, bu fakülteyi tercih etmelidir. Gerçek iletişimcilerin adresi Selçuk olmalı. Sadece puanı yettiği için gelmemeli, aksine üniversitemiz ve fakültemiz alanda gerçekten kendini geliştirmek isteyenlerin tercihi olmalıdır." dedi.

Günümüzün en büyük problemlerinden biri olan dezenformasyona mücadele noktasında öğrencilere büyük bir sorumluluk düştüğünü ifade eden Öztürk, yeni medyanın yeniliğinde öğrencilerin bilinçli olması ve bunun için hocaları ile iş birliği içerisinde olması gerektiğini vurguladı. Öztürk, "Bir iletişimcinin medyadaki haberlerin hepsinin doğru olmadığını bilmesi yetmez, bunu aktaracağı bir kitlesi, çevresi vardır. Öğrenci, bilinçli okuyucu olmalıdır çünkü iletişimcinin en büyük işlevlerinden biri eğitmek, doğru olanı göstermektir. İletişimcinin içinde yaşadığı topluma karşı sorumlulukları vardır, ilkelerini belirlemeli ve bu yolda emin adımlarla yürümelidir." ifadelerine yer verdi.

"EMEK VERMEDEN BAŞARI OLMAZ"

İletişim sektörünün iletişim fakültesi mezunlarının beklentilere karşılık verebildiğini anlatan Binnur Öztürk, bunun öğrencinin lisans eğitimindeyken göstereceği çaba ile doğru orantılı olduğunu belirtti. Öztürk, "Öğrenci istekliyse öğretim görevlileri daima destek oluyor. Dolayısıyla mezun olan öğrenci, kendisine ne kadar katkı sağladıysa, istihdam sürecinde o kadar başarılı olacaktır. Emek vermeden başarı elde etmek mümkün değildir." dedi.

SERATEM'de 3. yılını doldurduğunu söyleyen Öztürk, burayı sosyal medyada keşfettiğini dile getirdi. İlk başlarda merkezi ziyaret ederek öğrencilerin faaliyetleri hakkında bilgi edindiğini, sonralarında küçük işler yaparak sürece dahil olduğunu belirten Öztürk, ikinci sınıf öğrencisiyken diksiyon, sunuculuk gibi derslere katılarak kendini geliştirdiğini belirtti. Sonrasında "Günlerden Bugün" ve "Tut Nefesini" adlı

programları sunmaya başlayan Öztürk, eğitim, kültür, çevre sorunları gibi konuları uzman konuklarıyla beraber ele aldıklarını belirtti. SERATEM'in kendisine büyük katkısını söyleyen Öztürk, "İlk sunularımnda hızlı konuşan biriyken şimdi akıcı ve net konuşuyorum. Kamera karşısındaki heyecanımı yendim ve artık spontane durumlarda kontrolü sağlayabiliyorum." dedi.

"FAKÜLTE DIŞI ETKİNLİKLER BANA ÇOK ŞEY KATTI"

SERATEM haricinde Selçuklu Belediyesi Kent Konseyi'ne bağlı olan Selçuklu Gençlik Meclisi'nde Basın Sorumlusu olarak görev aldığını açıklayan Binnur Öztürk, haftada bir düzenlenen komisyon toplantılarında teorik bilgilerini pratikte uygulayarak önemli çalışmalar gerçekleştirdiğini söyledi. Öztürk, "Bu çalışmalar genellikle öğrencilere yönelik büyük etkinlikler olarak düzenleniyor. Bu süreçte düzenlenen etkinlikler, gençlerin kişisel gelişimine katkıda bulunuyor ve onların sosyal çevrelerini genişletmelerine ve farklı alanlarda deneyim kazanmalarına olanak tanıyor. Fakülte dışı etkinliklerde görev almam bana çok şey kattı." ifadelerini kullandı. Selçuklu Kongre Merkezi'nde anons sorumlusu olarak görev aldığını söyleyen Öztürk, bu tarz faaliyetlerin kendisi gibi gençlerin potansiyellerini keşfetmelerine, kendilerini ifade etmelerine olanak sağladığını da sözlerine ekledi.

Spor engel tanımıyor

■ Hacer AKTAŞ

Selçuk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, otizme yönelik farkındalığı artıracak bir etkinliğe imza attı. Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı ENG Otizm Spor Merkezi'nde gerçekleşen etkinlik, sporun herkes için erişilebilir olduğunu ve engel tanımadığını gösterdi.

Spor Bilimleri Fakültesi öğretim üyelerinden Doç. Dr. Erdal Taşgın'ın öncülüğünde harekete geçen öğrenciler Esmâ Nur Ersoy, Semra Uz, Arda Turan Atay, Menekşe Kaygısız ve Elif Nur Katıranlı, ENG Otizm Spor Merkezi eğitmeni Engin Eldemir gözetiminde otizmlilerle çocuklarla spor etkinlikleri düzenledi. Otizm Spektrumu ve Hareket Eğitimi alanında yüksek lisans yapan Eldemir, 2000'li yıllarda 500 çocukta bir görülen otizm hastalığının günümüzde her 36 çocukta 1'e yükseldiğini belirtti. Eldemir, otizm hastalığı için kesin bir tedavi olmasa da yoğun hareket eğitimlerinin farkındalık oluşturduğunu vurguladı.

"OTİZİMLİ ÖĞRENCİLER SPORLA FARKINDALIK OLUŞTURUYOR"

Eldemir, Karaman'da gerçekleştirilen etkinlikte spor yapan öğrencilerin otizmlilerle çocuklarla oyunlar oynadıklarını belirterek, sporun herkes için önemli bir alan olduğunu vurguladı. Eldemir, öğrencilerin gönüllülük esasıyla hareket ettiklerini söyleyerek, farkındalık oluşturmayı ve daha fazla otizmlilerle bireye ulaşmayı amaçladıklarını belirtti. Eldemir ayrıca bu duyarlı etkinliğe katılımlarından dolayı Spor Bilimleri Fakültesine ve öğrencilerine teşekkürlerini sundu.

Etkinlikte konuşan milli sporcu öğrenci Esmâ Nur Ersoy ise sporda engelin olmadığını ve bu evrensel dilin paylaşılması gerektiğini dile getirdi. Etkinlik, öğrencilerin otizmlilerle çocuklara hediye takdiminin ardından son buldu.

Selçuk Üniversitesi'nde simülasyon deneyimi

Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuki Araştırmalar ve Gelişim Topluluğu'nun (HARGE) düzenlediği Meclis Simülasyonu, yoğun ilgiyle karşılandı.

■ Hatice Kübra EREL

İrem Özdemir ve ekibi tarafından 2021 yılında kurulan Hukuki Araştırmalar ve Gelişim Topluluğu (HARGE), Başkan Vekilliğine Rüştü Bora Umuç'un gelmesiyle birlikte Selçuk Üniversitesi fakülteleri içinde gerçek bir sistemin sürecini, sistemin davranışlarını anlamak ve stratejileri değerlendirmek adına modelleme ve benzetme yoluyla gerçekleşen simülasyon etkinliğini düzenledi.

İlk olarak 2021 yılı akademik takviminde yapılan Diplomasi Simülasyonu, sırasıyla 2022'de Meclis Simülasyonu, 2023 yılında 2. Diplomasi Simülasyonu ve tekrar 2024'te 2. Meclis Simülasyonu olarak düzenlendi.

Etkinlik, Hukuk Fakültesi Konferans Salonu'nda gerçekleşti ve öğrencilerden tam not aldı.

Simülasyonlar hakkında bilgi veren HARGE Yönetim Kurulu Üyesi Mustafa Tüten, "Diplomasi simülasyonu, Birleşmiş Milletler Konseyi'ni baz alarak on veya on iki ülkenin belirlenen günler içinde küresel bir problemi nasıl çözeceğine, bu problemde hangi ülkelerle ittifak yapacaklarına, hangi ülkeleri saf dışı bırakacakla-

rına ve ülkeleri adına nasıl çıkar sağlayacaklarına yönelik uluslararası bir simülasyondur. Meclis Simülasyonu'nda ise güncel hayatın iktidar-muhalefet dengesindeki milletvekili oranı gözetilerek beş veya altı parti oluşturuluyor. Sonra içişleri, savunma, aile ve anayasa gibi komisyonlara ayrılıyor. Ekibin dikkatle hazırladığı kanun teklifleri, partilerin kendi ideolojileri çizgisinde tartışılıyor ve komisyondan geçen kanun teklifleri ile genel kurulda tüm

meclis milletvekilleri ya kabul ediyor ya da reddediliyor." ifadelerini kullandı.

HARGE Yönetim Kurulu Üyesi Ayşe Ebrar Almaz ise simülasyonlara katılımda herhangi bir bölüm kısıtlaması olmadığını ancak HARGE'nin Hukuk Fakültesi temelli bir topluluk olması nedeniyle çoğunlukla hukuk fakültesi öğrencilerinin katıldığını söyledi. TBMM'nin beşte bir çoğunluğunun hukukçulardan oluşmasının da bu durumda payı olduğunu belirten Almaz, simülasyona siyasal bilimler fakültelerinden öğrencilerin de katıldığını dile getirdi.

Simülasyonlara katılan öğrencilerin konuşma fobisini yendiklerini, bilmedikleri konular hakkında araştırma becerisi kazandıklarını, takım içerisinde ortak bir şekilde hareket etme, role girme ve o rolü benimseme yetisi kazandıklarını vurgulayan HARGE Yönetim Kurulu Üyesi Hacer Nur Keser, simülasyonlar sayesinde alt dönemler ile üst dönem öğrencilerin arkadaşlığının pekiştiğini de belirtti.

İletişim Başkanlığı'ndan deepfake hamlesi

İletişim Başkanlığı Dezenformasyonla Mücadele Merkezi Koordinatörü İdris Kardaş, deepfake (derin sahtecilik) ile mücadelede kullanılmak üzere yeni bir yazılım geliştirdiklerini duyurdu.

■ Esra ORAN

Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi, İletişim Başkanlığı Dezenformasyonla Mücadele Merkezi Koordinatörü İdris Kardaş'ın konuşmacı olduğu "Bilişim Çağında Dezenformasyon" başlıklı konferansa ev sahipliği yaptı. Çatalhöyük Amfisi'nde düzenlenen konferansta Kardaş, dezenformasyonun tarih boyunca nasıl şekillendiğini ve dijital çağda yapay zeka tarafından üretilen dezenformasyon türlerini anlattı.

Kardaş, İletişim Başkanlığı'nın Dezenformasyonla Mücadele Merkezinde, dezenformasyonu önlemek ve toplumu doğru bilgiyle donatmak için kamu kurumlarıyla işbirliği içerisinde 24 saat çalıştıklarını vurguladı. Toplumları kasıtlı bir şekilde

manipüle etmeye çalışanlara karşı doğru bilgiyi ortaya koyduklarını belirten Kardaş, aynı zamanda İsrail'in Gazze'ye yönelik saldırılarını meşrulaştırmak için kullandığı yapay zeka tarafından üretilmiş sahte haberlerin etkisiz hale getirilmesine de değindi.

Kardaş, gelişmiş yazılımların kullanımıyla bireylerin surat ifadelerinin manipüle edilip deepfake videolarının oluşturulduğu programları tespit etme çalışmalarının son aşamaya geldiğini belirtti. Kardaş konuyla ilgili, "Dezenformasyonla Mücadele Merkezi olarak bir yazılım üzerinde çalışıyoruz. Yakın zamanda tamamlanacak. Bir ay içinde deepfake videolarını tespit eden bir uygulama sunmayı planlıyoruz. Bu hizmeti Türkiye ve diğer ülkelerle paylaşacağız." açıklamasında bulundu. Kardaş, konferansın sonunda Konya'daki kamu kurumlarında görevli personele dezenformasyon eğitimi katılım belgelerini dağıttı.

Konferansa, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. İmran Aslan ve İletişim Başkanlığı Konya Bölge Müdürü Taner Taşkıran'ın yanı sıra çok sayıda akademisyen ve öğrenci de katıldı.

EDİTÖRDEN

Dijitalleşen çağda, "post-truth" kavramının önemi giderek artıyor çünkü bu dönemde gerçeklik ve bilgiye erişim karmaşık bir hal alıyor. "Post-truth" terimi, duygusal veya ideolojik inançların gerçeklerin önüne geçtiği bir ortamı ifade ediyor. Bu ortamda, gerçeklerin manipüle edilmesi, yanlış bilgilerin yayılması ve sahte haberlerin etkili olması gibi durumların fazlasıyla yaygınlaştığını gözlemleyebiliyoruz. Bu nedenle, gazetecilerin ve medya kuruluşlarının doğru ve güvenilir bilgiyi sağlama görevi daha da önem kazanıyor. Post-truth çağında, biz gazetecilerin tarafsızlık, doğruluk ve güvenilirlik ilkelerine bağlı olarak haberleri doğru ve tarafsız bir şekilde sunuyor olmamız, toplumun bilgiye erişimini sağlama ve demokratik süreçleri destekleme açısından hayati önem taşıyor. Burada hedef kitlenin dijital medya okuryazarlığı bilgisi de devreye giriyor. İzleyici ve okuyucu kitlesinin eğitim seviyesine göre değişkenlik gösteren bu durumun özellikle yaşlı ve çocukları olumsuz yönde etkilediği aşikar.

Sosyal medyanın gelişimiyle birlikte, tüm kullanıcıların artık birer haberci ve kaynak olduğunu görüyoruz. Dolayısıyla dezenformasyonun ve asparagas haberin kolaylıkla yayılabilirdiği bu çağda süzgeçten geçmeyen yanlış bilgi ve sahte içeriklerin içinde boğuşuyoruz.

Dijital teknolojiler bilginin kaynağı olarak değerlendirilirken diğer taraftan da yanlış bilgi kaynağı olarak adlandırılabilmesi mümkün. Hakikat ve sahtenin sık sık yer değiştirdiği medyada, bireyler doğruluğundan emin olmadıkları bilgileri olduğu gibi sorgusuz şekilde tüketerek, paylaşıyorlar.. Medya bize hiçbir zaman gerçeği yansıtmayacak. Toplumun ve kendi çıkarlarının doğrultusunda bizlere gösterilmesi gereken kısımları aktaracaklar. Burada devreye 'Bilgi Okuryazarlığı' girecek. Bu konuda kendisini eğiten her birey medyanın sunduğu yalan haberlere inanmaktan ziyade verilenleri sorgulayabilme yeteneğine sahip olacak ve gerçeğin ne olduğunu kendisi çok iyi anlayacak... Yalan haberin esiri olmayın...

BURCU SUNA

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

GAZZE İÇİN AYAKTA

Dünya üniversitelerinde Gazze soykırımına karşı yürütülen öğrenci direnişlerine Selçuk Üniversitesi ve öğrencileri de omuz verdi.

■ Hatice Kübra EREL

Konya Büyükşehir Belediyesi bünyesinde gönüllü üniversite öğrencileri tarafından kurulan Kudüs Çalışma Grubu, Selçuk Üniversitesi Kampüsü'nde "Özgürlük İçin Kampüsteyiz" başlığında düzenlediği programlarla İsrail zulmüne dikkat çekti ve Filistin direnişine fiili olarak destek olmaya başladı.

KUDÜS ÇALIŞMA GRUBU ÖNCÜLÜĞÜNDE

Kudüs Çalışma Grubu öncülüğünde düzenlenen ve Selçuk Üniversitesi Topluluklarının da paydaş olduğu dünya çapında 'Kampüs İntifadası' olarak adlandırılan bu direniş, Selçuk Üniversitesi Kampüsü'nde öğrenciler tarafından desteklendi ve beğeni ile karşılandı.

Öğrenciler, Gazze'deki İsrail zulmüne dikkat çekmek, insan haklarını çiğneyen Siyonizm'i protesto etmek ve Filistin'e destek olmak amacıyla hazırlanan programda tepkilerini dile getirdiler. 7 Mayıs'ta başlayan program üç gün sürdü. Kampüs içerisinde çadır kampı kuruldu, ezgi ve marş konserleri gerçekleştirildi ve sloganlı yürüyüşlerle birlikte basın açıklamaları düzenlendi.

Kudüs Çalışma Grubu Koordinatörü Muhammet Kırmaz, Keykubad Köşkü önünde yaptığı açıklamada İsrail'in 7 Ekim 2023'ten bu yana 34 binden fazla Filistinliyi öldürdüğünü ve dünyanın gözü önünde soykırım suçu işlediğini ifade etti. Kırmaz, Bizler, üniversite öğrencileri olarak Columbia Üniversitesinden başlayarak Amerika'da dalga dalga yayılan Filistin eylemlerine Konya'dan selam gönderiyoruz." dedi.

Yürüyüşler Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi önünden başlayarak

Keykubad Köşkü önüne kadar devam etti. Keykubad köşk önünde konumlanan çadırlar ve atölyelerde kız öğrenciler Filistin destek temalı pankartlar hazırladı, bileklikler ve yaka iğneleri yaptılar. Erkek öğrenciler çadırlarda dinlenerek ve ders çalışarak sabahladılar. Akşamları gerçekleşen konserlere ünlü gruplardan Grup Yürüyüş, Grup Genç ve Grup Aksiyon yer aldı. Konserler de öğrencilerin direniş ruhunun canlanmasında etkili olduğu kaydedildi.

İNTİFADA' YA REKTÖRLÜK VE AKADEMİSYENLERDEN DESTEK

Öğrencilere destek veren Rektör Prof. Dr. Metin Aksoy, yürüyüşe katılarak basın açıklamalarında bulundu. "Zalimin yanında olmadığımızı, mazlumun tarafında yer aldığımızı dünyaya haykırmak için direnişimize devam edeceğiz." dedi.

Aksoy, "Geçmiş dönemde Hitler'in soykırımına sessiz kalan devletler, bugün İsrail'e karşı da herhangi bir tepki ortaya koymuyor. Bizler akademisyenlerimizle, öğrencilerimizle birlikte özgürlüğün gerçekleştiği ana kadar nöbetimize devam edeceğiz. Türkiye olarak Sayın Cumhurbaşkanımızın ortaya koymuş olduğu tepkinin yanındayız. İslam dünyasının da aynı tepkiyle devam etmesini, dünyadaki bütün Müslümanların bir araya gelerek Filistin davasını sahiplenmesini ümit ediyoruz. Selçuk Üniversitesi olarak bu soykırımı bütün dünyaya aktarmaya, soykırımı karşı bir arada olmaya, zalimin yanında olmadığımızı, mazlumun tarafında

olduğumuzu dünyaya haykırmak için direnişimize devam edeceğiz." ifadelerini kullandı.

İletişim, Hukuk, Edebiyat ve İslami İlimler Fakültelerinden de Akademisyenler Filistin için pankart açıp yürüyüşe katılarak öğrencilerin yanında oldu.

'Özgürlük İçin Kampüsteyiz' nöbetine katılım sağlayan Konya Sivil Toplum Kuruluşları Platformu Başkanı Adem Ceylan, "İsrail'in katliamına karşı özellikle üniversite gençlerinin ortaya koymuş olduğu onurlu tutum destek olunmayı hak ediyor. Amerika'da başlayan ve ABD'nin ikiyüzlülüğünü ortaya koyan üniversite eylemlerinin bir kimliğe dönüşmesini ümit ediyoruz." dedi.

10 Mayıs Cuma günü Cuma Namazı sonrası bir yürüyüş daha gerçekleştirilerek "Özgürlük İçin Kampüsteyiz" programı tamamlandı.

"TÜRKİYE'DEKİ ÜNİVERSİTELERDE HENÜZ SELÇUK ÜNİVERSİTESİ'NDEKİ KADAR BÜYÜK BİR PROGRAM YAPILMADI"

Kudüs Çalışma Grubu'nun dijital medya sorumlusu Hatice Beyza Demirbaş, kampüs içindeki çadırların kalkmayacağını İsrail zulmünün gündemde kalması için bundan sonraki süreçte de onurlu direnişe destek olacaklarını belirtti.

Türkiye'deki üniversitelerde henüz Selçuk Üniversitesi'ndeki kadar büyük bir programın yapılmadığını

ileri süren Hatice Beyza Demirbaş, devamında birçok üniversitenin Selçuk Üniversitesi'nden esinlenerek daha büyük programlar gerçekleştirmelerini ümit ettiğini söyledi.

Selçuk Üniversite Öğrencileri 'Özgürlük İçin Kampüsteyiz' nöbetinin kendileri için çok faydalı olduğunu belirtirken öğrencileri, gençleri uyandıran programların artması gerektiğini söylediler. "Güney Afrika, Uluslararası Adalet Divanı'na İsrail'in Gazze Şeridindeki Filistinlilere yönelik 'Soykırım Sözleşmesi' kapsamındaki yükümlülüklerin ihlal edildiği gerekçesiyle başvuruda bulunarak dava açılmasına ön ayak olmuştu. Bizler de üniversitede nitelikli olarak yetiştiriliyoruz, aldığımız ilim ve bilgiler dâhilinde farkında gençler olarak İsrail zulmüne ve dünyanın duyarsızlığına karşı dik duruşa sahip olmamız gerekir." ifadelerini kullandılar.

Gazze'de yaşananların bir savaş değil bir soykırım olduğunu yineleyen Selçuk Üniversitesi öğrencileri, bu eylemlerin ve nöbetlerin devam edeceğini kendi bireysel hayatlarında da boykot ürünleri kullanmadıklarını kaydettiler. Öğrenciler katıldıkları nöbetin gençlere yönelik olmasının yetiştirecekleri nesillere evrensel bir miras olduğunu belirttiler.

Bilim yuvası olan üniversiteler ve genç nesiller bu zulme karşı susmayarak fiili desteklerde bulundular. Selçuk Üniversitesi ve öğrencileri de Filistin'in haklı mücadelesine sesiz kalmayan üniversite olarak tarihe adını yazdırdı.

SELÇUK İLETİŞİM

Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi
Adına Sahibi
Prof. Dr. İmran ASLAN

Genel Yayın Yönetmeni
Prof. Dr. Süleyman Hakan YILMAZ

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Arş. Gör. Muhammet Emin ÇİFTÇİ

Danışma Kurulu
Doç. Dr. Emre Osman OLKUN

Tasarım Koordinatörü
Öğr. Gör. Yasemin GÜLŞEN YILMAZ

Haber Müdürü
Arş. Gör. Elif KAYA GÜLER

Editör
Burcu SUNA

Editör Yardımcısı
Esra ORAN

Muhabirler
Hacer ATLAS
Nilay Sude ÖZCAN
Hatice Kübra EREL
Burcu SUNA
Esra ORAN
Hacer AKTAŞ
Deniz ATAR
Aylin Sevim KART
Zilan SATICI
Kübra ÖZÇİFTÇİ
Rihem HAMŞO
Zeynep Süeda KARADENİZ
Şimal TUNAHAN
Hicabenur KIZGIN

Sayfa Tasarımı
Aleyna ÖZKAN
Aylin Sevim KART
Zeynep Süeda KARADENİZ

Adres: S.Ü İletişim Fakültesi
Kampüs/Konya
Tel: 0332 223 37 07
Faks: 0332 241 01 81
e-mail: selcukiletisim@selcuk.edu.tr
Baskı: Selçuk Üniversitesi Basımevi
Tel: 0332 223 37 44
Kampüs/Konya

Çağın teknolojisi yapay zeka

Yapay zekâ teknolojisi, kullanım alanlarını genişleterek hayatımızın bir parçasını oluşturdu. Günümüzde ve gelecekte yapay zekânın insanlar ve meslekler üzerindeki etkisi büyük bir merak konusu. Selçuk Üniversitesi Teknoloji Fakültesi Bilgisayar Bilimleri ve Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Murat Köklü, yapay zekanın kullanımı ve insan hayatındaki yeri hakkında açıklamalarda bulundu.

■ Deniz ATAR

"YAPAY ZEKA GELİŞMEYE DEVAM EDİYOR"

Mevcut düzeyinin oldukça ilerisinde olan yapay zekâ (AI), doğal dil işleme, bilgisayarlı görme, robotik ve makine öğrenimi gibi çeşitli alanlarda hızlı ilerleme kaydediyor. Yapay zekâ sistemlerinin, Siri ve Alexa gibi sanal asistanlardan otonom araçlar ve tıbbi teşhis sistemleri gibi daha karmaşık uygulamalara kadar günlük yaşamın çeşitli yönlerine giderek daha fazla entegre olduğu gözlemleniyor. Doç. Dr. Murat Köklü, "Yapay zekanın potansiyel gelişimi çok geniştir ve kesin olarak tahmin edilmesi zordur.

Bazı uzmanlar, yapay zekanın en sonunda yapay genel zekâ (YGZ) olarak bilinen bir kavram olan insan düzeyindeki zekaya ulaşabileceğine veya onu geçebileceğine inanmaktadırlar" dedi.

Köklü, yakın vadede yapay zekanın belirli görev ve alanlarda ilerlemeye devam etmesi, yeteneklerini geliştirmesi, toplum ve endüstriye daha fazla entegre olmasının beklendiğini belirtti. Köklü, yapay zekanın birçok alanda kolaylık sağladığını ancak yapay zekâ sistemlerinde adaletin, şeffaflığın ve güvenliğin sağlanması gibi zorlukların olduğunu ifade etti.

"BIG DATA YAPAY ZEKANIN GELİŞİMİNİ HIZLANDIRIYOR"

Murat Köklü, büyük miktarda veri içeren Big Data (Büyük Veri) diye adlandırılan veri setlerinin yapay zekanın gelişmesine büyük hız kazandırdığını belirtti. Köklü "Bu hızla ilerleyen yapay

zekâ ile her alanda kullanılabilir sistemler geliştirilecektir. Bu süreçte yapay zekanın hangi noktaya geleceği gerçekten tahmin edilemeyecek bir duruma geliyor" sözleri ile yapay zekâ teknolojisinin gelişmeye devam ettiğini söyledi.

Yapay zekanın gelecekte insanların hayatının merkezi haline geleceğini belirten Doç. Dr. Köklü, yapay zekâ teknolojisinin ilerlemeye devam ettikçe sağlık, eğitim, ulaşım ve finans gibi birçok alanda ve toplumun çeşitli yönlerinde devrim yaratma potansiyeline sahip olduğunu aktardı. Murat Köklü, yapay zekânın insan hayatına yön verecek noktaya ulaşacağını, günümüzde de yapay zekâ teknolojilerinin sağlık, alışveriş ve ulaşım, gibi alanlarda kullanıldığını belirtti.

"YAPAY ZEKANIN ETKİLERİ"

Yapay zekâ teknolojileri bir süredir toplumsal hayata kullanılı-

yor. Ancak yapay zekanın meslek gruplarını nasıl etkileyeceği uzmanlar tarafından konuşulmaya devam ediliyor. Köklü, yapay zekanın meslek gruplarını olumlu ve olumsuz birçok açıdan etkileme potansiyeli taşıdığını belirterek şunları söyledi: "Olumlu bir şekilde yapay zekanın, veri analizi, sağlık hizmetleri (gelişmiş teşhis ve tedavi yoluyla), finans (tahminsel analiz ve risk değerlendirmesi için) ve üretim (otomasyon ve optimizasyon yoluyla) gibi mesleklerden yararlanarak birçok sektörde üretkenliği, verimliliği ve yeniliği artırabildiğini biliyoruz. Ancak yapay zekanın belirli işlerin yerini alması ve ulaşım (otonom araçlar nedeniyle), perakende (otomatik ödeme sistemleriyle), müşteri hizmetleri (sohbet robotları aracılığıyla) ve idari görevler (süreç otomasyonu aracılığıyla) gibi sektörlerde istihdamı potansiyel olarak etkilemesi konusunda da endişeler var."

Doç. Dr. Murat Köklü

Yapay zekâ teknolojilerinin kullanımına bağlı olarak faydalarının da değiştiğini belirten Köklü, insanların çok fazla yapay zekâ uygulamalarını kullanmasının öğrenme gibi aktiviteleri azaltarak olumsuz etkilere de neden olabileceğini söyledi. Köklü, yapay zekânın, gelişmiş verimlilik ve yenilik gibi muazzam potansiyel faydalar sunmasının yanı sıra algoritmalarındaki önyargı, gizlilik sorunları ve kötüye kullanım potansiyeli konusunda da endişelerin var olduğunu belirtti. Köklü, "Yapay zekadan korkmak yerine etik hususları, şeffaflığı ve hesap verebilirliği ön planda tutan temkinli bir yaklaşım garanti edildiği takdirde bu endişeleri gidererek yapay zekanın toplumun yararına kullanılmasını sağlarız ve riskleri en aza indirebiliriz" diyerek sözlerini noktaladı.

Kadir Özübek öğrencilerle buluştu

Dublaj ve ses sanatçısı Kadir Özübek, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi'nin düzenlediği etkinlik kapsamında öğrencilerle bir araya geldi.

■ Hatice Kübra EREL

Federal Film Akademisi kurucusu, dublaj ve ses sanatçısı Kadir Özübek, Selçuk Üniversitesi Çatalhöyük Amfisi'nde öğrencilerle buluştu. Halis Kiraz'ın moderatörlüğünde gerçekleşen söyleşide, Kadir Özübek öğrencilerin sorularını yanıtladı. Söyleşiye

Kadir Özübek

yaptım ve bu anons büyük beğeni topladı. Altı ay içinde yayın koordinatörü oldum ve İstanbul'da Süper FM, Best FM, Kral FM gibi radyolarda gece yayınları yapmaya başladım." dedi.

Format yayıncılığın yaygınlaşmasıyla anonslarının kısalmasından duyduğu memnuniyetsizliği dile getiren Özübek, dublaj stüdyolarında Talat Bulut gibi ustaların yanında kendini geliştirdiğini vurguladı.

"DUBLAJ DUYMAKLA BAŞLIYOR"

Sesin geliştirilebilir bir kas olduğunu belirten Özübek, doğru ve etkili Türkçe konuşmanın, artikülasyona dikkat etmenin ve doğru nefes alıp vermenin dublaj ve ses sanatçılığında önemli olduğunu vurguladı. Ses renginin dublaj için belirleyici olmadığını, eğitim ve doğru kast ile başarılı işler çıkabileceğini ifade eden Özübek, peltek konuşmanın ise dublajı zorlaştırdığını söyledi.

Ses ve dublaj sanatçılığının üniversitelerde bir bölümü olmasa da 2010 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bir meslek olarak kabul edildiğini ve sektörde eğitilmiş yeni seslere ihtiyaç duyulduğunu belirten Özübek, radyo, televizyon ve sinema bölümlerinin bu açığı kapattığını kaydetti. Özübek ayrıca bu mesleğe ilgi duyan her öğrencinin iyi bir diksiyon eğitimine sahip olması gerektiğini ifade etti.

Kurucusu olduğu Federal Film Akademisi'nin çalışmalarının devam ettiğini ve sektöre yeni sesler kazandırdığını söyleyen Özübek, söyleşiye katılan öğrencilere Akademisi'nin müfredatını armağan etti.

Teknolojinin seslendirme üzerindeki etkisine de değinen Özübek, seslendirme alanında yapay zekanın kullanılmaya başladığını belirtti. Yapay zekanın seslendirmeyi bilgi aktarımı seviyesinde yapabildiğini, an-

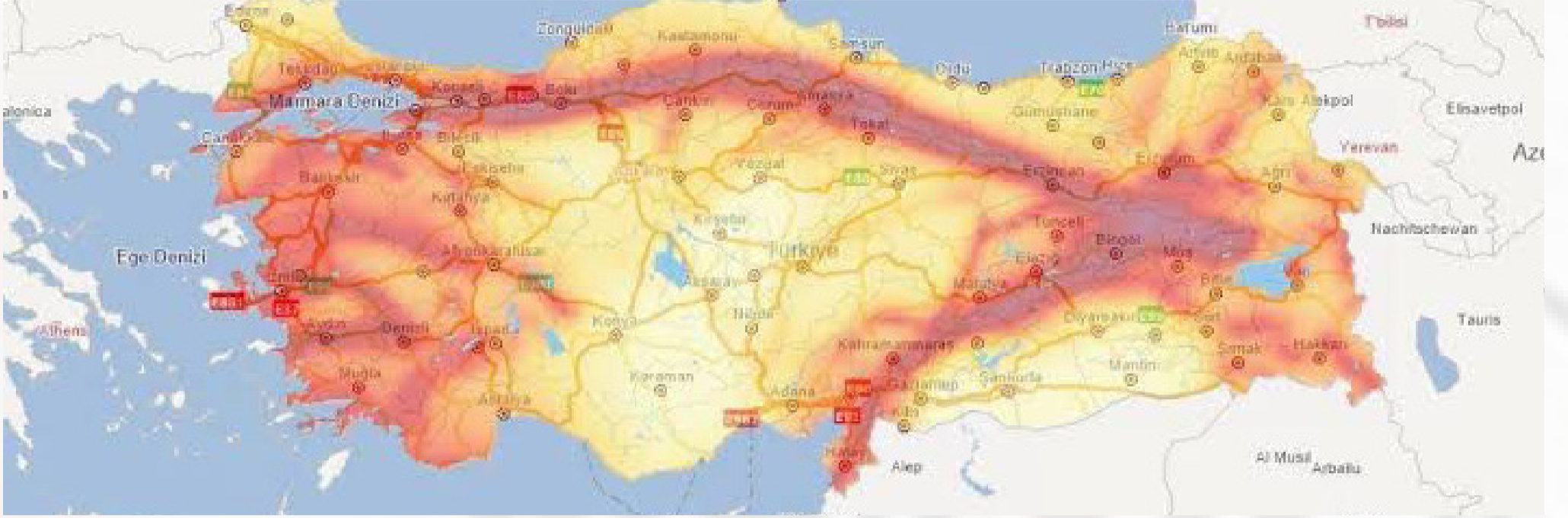
cak duygu aktarımında yetersiz olduğunu söyledi. Özübek, yapay zekanın sesi klonlayabildiğini, ancak dublaj performansının detay ve teknik bilgiyi gerektirdiğini vurguladı.

ÖĞRENCİLERE TAVSİYELER

Söyleşi sırasında Radyo Üniversitesi'nin 'Dublaj Odası' programından bir kesit yayınlandı ve Özübek öğrencilerin çalışmalarını değerlendirdi. Medya alanında başarılı olabilmek için bireylerin kendine güvenmeleri, iletişime açık olmaları, empati yeteneğine sahip olmaları, yeni stratejiler geliştirebilmeleri ve özellikle diksiyon eğitimi almaları gerektiğini belirtti. Özübek, öğrencilerin hayallerine samimi bir şekilde bağlı kalmaları ve işlerini severek yapmaları halinde başarıya ulaşacaklarını da sözlerine ekledi. Program, İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. İmran Aslan'ın hediye takdimi ve fotoğraf çekimi ile son buldu.

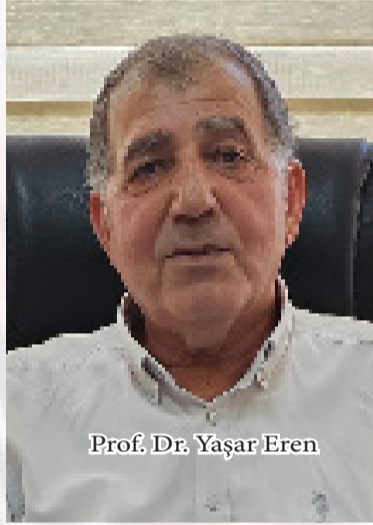
Konya'daki fay hatları deprem üretebilir

Prof. Dr. Yaşar Eren, depremin oluşumu, türleri ve yer kabuğuna etkilerinden bahsederek Konya'daki fay hatları hakkında bilgiler verdi.

■ Aylin Sevim KART

Konya Teknik Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Yaşar Eren, depremle ilgili merak edilenleri cevapladı. 2023 yılında yaşanan Kahramanmaraş – Pazarcık merkezli depremin çok büyük yıkım ve kayıplara yol açtığını belirten Prof. Dr. Eren, kayıpların nedenleri arasında binaların sağlam yapılmaması, sismik izolatör sistemin bulunmaması ve yapıların sağlam ana kayalar üzerine inşa edilmemesini sıraladı.

Prof. Dr. Yaşar Eren

buk örneği ile ifade ederek, "Yer kabuğundaki kuvvetler, kayalar içerisinde elastik deformasyon enerjisi biriktirdiğinden dolayı zaman içerisinde bu enerji kayaların kırılmasına yol açıp kırık boyunca hareket meydana getirir ve kayalarda biriken elastik deformasyon enerjisi yeryüzüne yayılarak depremi oluşturur." ifadelerini kullandı.

"DEPREMİN OLUŞUMUNA ÇUBUK ÖRNEĞİ"

Depremi doğal yer sarsıntıları olarak tanımlayan Eren, depremin meydana geliş şeklini bir çu-

"YER KABUĞUNDA DEFORMASYON"

Depremlerin yer kabuğunda deformasyona uğradığını vurgulayan Eren, öncü ile artçı depremlerin ana şok kadar etkili olmasa da yer kabuğunda yatay yönde hareketlenmeler ve kaymalara neden olduğunu belirtti. Eren, yerin elektriksel alanında değişimler yaşandığını, yer altı su seviyesindeki yükselme ve alçalmalara yol açabileceğini buna bağlı olarak da radon gazı çıkışında artışın olabileceğini vurguladı.

6 Şubat depreminden sonra Hatay, Adıyaman gibi illerde depremin oluşmasına sebep olan faktörlerden birinin de zemin sivilaşması olduğunu söyleyen Eren, sivilaşmanın alüvyal zeminde, gevşek kayaların bulunduğu bölgelerde olduğunu belirtti. Eren, yer altı suyunun deprem dalgaları sırasında basınçla hareket ederek zemini oluşturan kum tanelerinin tıpkı bir sıvı gibi akışkan hale geçmesine yol açtığını aktardı.

"KONYA FAY ZONU"

Tuz Gözlü Fay Zonu ve Ecemiş Fay Zonu'nun Türkiye jeolojisi açısından önemli faylar olduğunu vurgulayan Eren, Türkiye'de deprem konusunda en risksiz şehirlerden olan Konya'da yer alan fay hatları ve bunların tetikleyebileceği olası depremler hakkında da açıklamalarda bulundu. Konya'nın büyük bir coğrafya olduğunu vurgulayan Prof. Dr. Eren, Akşehir Fay Zonu'nun aktif faylardan biri olduğunu kaydetti. Konya'da geçmişte deprem oluşturan diri faylara değinen Eren, bunların Konya Fay Zonu, Altınekin Fay Zonu ve Iğın Fay Zonu olduğunu söyledi.

Eren, "Konya il merkezini etkileyecek ana yapılardan biri Konya Fay Zonu'dur. Bu fay zonunun deprem oluşturma aralıkları bilinmiyor fakat Konya il merkezi özelinde bakıldığında Konya Havzası düzlük alan içerisinde, çevresi yükseltilerle çevrili morfolojiyi oluşturan da kenar faylardır. Bu fay zonlarının genel yapısına bakıldığında 6 ya da 6.5 büyüklüğünde bir deprem oluşturma potansiyeli bulunmaktadır." dedi.

6 ya da 6.5 büyüklüğünde bir deprem oluşturma potansiyeli bulunmaktadır." dedi.

"BİNALAR SAĞLAM ANA KAYALAR ÜZERİNDE OLMALI"

Depremi önceden haberdar edebilmek için geliştirilebilecek mevcut bir sistemin bilim insanları tarafından araştırıldığını belirten Eren, depreme karşı dirençli kentler oluşturabilmesi için binaların sağlam ana kayalar üzerinde olması ve uygun yükseklikte binaların inşa edilmesi gerektiğinin altını çizdi.

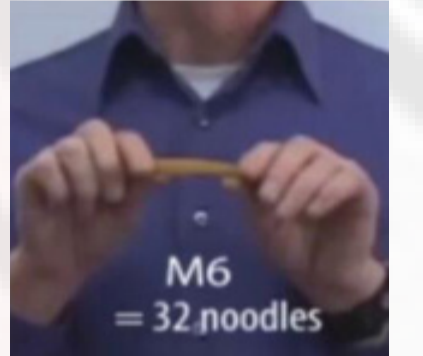
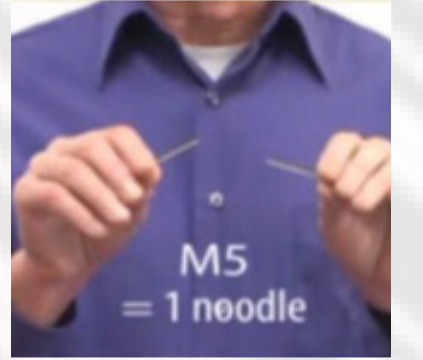
Jeoloji uzmanları, binaların dayanıklılığının büyük ölçüde zeminin sağlamlığına bağlı olduğunu belirtiyor. Sağlam ana kayalar, binaların deprem sırasında maruz kalacağı sarsıntıları minimize ederek, yapısal hasar riskini azaltıyor. Bu durum, can ve mal kayıplarının önlenmesinde kritik bir rol oynuyor.

Eren, Sağlam zemin üzerine inşa edilen binaların depremde hasar görme olasılığı, gevşek zeminlere göre çok daha düşük. Bu nedenle, yeni yapılanmalarda zemin etüdü çalışmalarına büyük önem verilmesi gerekiyor" dedi.

Ayrıca, mevcut binaların da zemin durumu incelenerek güçlendirilmesi gerektiğine dikkat çeken uzmanlar, deprem yönetmeliklerine uygun şekilde inşa edilmemiş yapıların güçlendirilmesinin elzem olduğunu belirtiyor.

Deprem mühendisleri, yapıların inşa edileceği zeminin kapsamlı bir şekilde analiz edilmesi gerektiğini ve uygun zemin iyileştirme tekniklerinin kullanılması gerektiğini ifade ediyor. Betonarme binaların sağlam ana kayalar üzerine oturtulması, deprem sırasında binaların esneklik ve mukavemet kazanmalarını sağlıyor.

Sonuç olarak, binaların deprem

M9 = 1,050,000 noodles

M9, Japan 2011

dayanıklılığının artırılması için sağlam ana kayalar üzerine inşa edilmesi büyük bir önem taşıyor. Yetkililer, inşaat sektöründe bu bilincin yaygınlaştırılması ve yapıların deprem yönetmeliklerine uygun şekilde inşa edilmesi için gerekli önlemlerin alınması gerektiğini vurguluyor. Unutulmalıdır ki, deprem riskine karşı alınacak her tedbir, geleceğimizi ve sevdiğimizimizi korumak adına atılan önemli bir adımdır.

Un ihracatındaki liderlik makine üretimine de taşınacak

Son 10 yılda global pazarda ihracat lideri konumunda olan Türkiye un endüstrisi, makine üretimine de geçiş yaparak Çin'i geride bırakmayı hedefliyor.

■ Burcu SUNA

Globalde son 10 yıldır dünyada ihracat lideri olan Türk un endüstrisi, her geçen yıl ihracat miktarını ve değerini artırıyor. Geçen yıl 3,6 milyon tonun üzerinde ihracatla tüm zamanların en yüksek ihracat rekorunu kıran sektör, önceki yıla göre yaklaşık yüzde 20 artış yakaladı. Sektör, 2023 sezonunu 1,5 milyar doların üzerinde ihracatla kapattı.

"HEDEF 5 MİLYAR DOLARLIK İHRACAT"

Endüstrinin diğer güçlü yanı ise makine üretimiyle ilgili. Sektör, bu alanda dünyada Çin'den sonra ikinci sırada yer alıyor.

Değirmen ve Sektör Makineleri Üreticileri Derneği'nin (DESMÜD) paylaştığı verilere göre, 2023 yılında değirmen ve sektör makineleri üreticileri yaklaşık 4,2 milyar dolar tutarında ihracat yaptı. Bu yıl ise hedefte 5 milyar dolar var.

Makine ihracatı, ABD, Kanada, Avrupa, Latin Amerika, Afrika, Rusya, Türk cumhuriyetleri, Ortadoğu ve Uzakdoğu ülkeleri olmak üzere 169 ülkeye yapılıyor. Türkiye un endüstrisi, hem un üretimi ve kapasitesiyle hem de bu alana yönelik maki-

ne üretimiyle pazarda adından söz ettiriyor.

"TÜRKİYE'NİN 598 ADET UN FABRİKASI VAR"

Türkiye'de geçen yıl buğday üretimi 22 milyon ton olarak gerçekleşti. Bu yıl ise söz konusu üretimin artması hedefleniyor. Buğday üretiminin her yıl giderek artarak sektör için hammaddenin bol ve ulaşılabilir hale gelmesi, hem iç piyasadaki ürün arzının sorunsuz gerçekleştirilmesinde hem

de ihracatta pazar yelpazesi ve miktarın yükselmesinde önemli rol oynuyor. Türkiye'nin 69 ilinde faaliyet gösteren 598 un fabrikasının yıllık yaklaşık 32 milyon ton üretim kapasitesi bulunuyor. Sektörün kapasite kullanımı yaklaşık yüzde 50 bandında seyrediyor. Kapasite kullanımını besleyen başlıca ticaret kolunu ise ihracat oluşturuyor.

"BUĞDAY ÜRETİMİNDEKİ ARTIŞ İHRACAT PAZARLARINI GENİŞLETECEK"

Türkiye'de buğday üretiminde yaşanabilecek bolluğun âtıl kapasiteye hareketlilik kazandıracığını kaydeden Türkiye Un Sanayicileri Federasyonu (TUSAF) Başkanı Haluk Tezcan, bunun ihracat pazarlarının ve

miktarının genişletilmesinde fayda sağlayacağını söyledi.

Bu yılın ilk iki ayındaki ihracat rakamlarını da değerlendiren Tezcan, özellikle Şubat ayı verisinin oldukça dikkat çekici olduğunu ifade etti. Söz konusu dönemde un ihracatında bir önceki yıla göre yüzde 20, son 10 yılda ise yaklaşık yüz-

de 60'ın üzerinde bir artış yaşandığı bilgisini veren Tezcan, "Sektör, ihracatını Şubat ayında bir önceki yıla göre yüzde 40 artırıp, 322 bin tona çıkardı. Aylık bazda da gerçekleşen bu artışlarla, 2024 yılında ihracat miktarının 4 milyon tonu bulacağını hesaplıyoruz." ifadelerini kullandı.

Yeni pazarların oluşmasının ve mevcut pazarlardaki miktar artışlarının da bu hedefin yakalanmasında önemli bir rol oynayacağını vurgulayan Tezcan, "Türkiye'nin en büyük ihracat pazarı uzun yıllardır açık ara farkla Irak. 2022 ve 2023 sezonu karşılaştırıldığında bu sezon Sudan ve Sri Lanka'nın pazarlarının da dahil edildiğini gözlemliyoruz. Özetle, özellikle devletin vermiş olduğu yüksek desteklerle son iki yılda artış eğiliminde olan buğday üretiminin, 2024 sezonunda da devam edeceğini ön görüyoruz. Hammaddemizdeki bu artışla âtıl kapasitenin canlanabileceğini ve 2024 sezonunda da sektör olarak yeni pazarların oluşacağını söyleyebiliriz." diyerek sözlerini noktaladı.

Planlı üretim modeli çiftçinin yüzünü güldürecek

Tarım sektörünün gelişigüzel hamlelerle yönetilmesi 'toprağın efendileri' çiftçiler için yıllardır süregelen bir kısır döngüyü ifade ediyor. Bu sorunu aşması için tasarlanan 'planlı üretim modeli' ise çiftçinin üç yıl önceden ne ekeceğini bilmesi, üretimi artırması gibi özellikleriyle yeni bir dönemin kapısını aralıyor.

■ Burcu SUNA

Tarımda planlı üretim ile çiftçiler yeni bir döneme giriyor. Yeni dönemde çiftçilerin Tarım ve Orman Bakanlığı'nın belirlemiş olduğu ürün ve miktarı ekmesiyle arz ve talepte kontrol sağlanması hedefleniyor. Eylül ayından itibaren hububat, baklagiller ve yağlı tohumlar başta olmak üzere tarımda planlı üretim modeline geçilecek.

Planlı üretimle işlenmeyen arazilerin üretime kazandırılması, tarımsal üretim yapılan alanların kayıt altına alınması ve sözleşmeli üretimin yaygınlaştırılması hedefleniyor. Buna ilave çiftçilerin ne ekeceğini 3 yıl önceden bileceği yeni uygulama başlatılacak. Böylece daha fazla üretim yapılarak, iç tüketimin karşılandığı gibi gıda ürünlerinin ihracatında da istikrarın yakalanması hedefleniyor.

Türkiye'nin 78 milyon hektar olan yüzölçümünün yaklaşık üçte biri olan 24 milyon hektar alan ekilebilir tarım arazisine sahip. 30 yıl önce ekilebilir arazi miktarı 27 milyon hektardı. Son yıllarda ekilebilir arazilerdeki kayıp da dikkat çekiyor. 2023 yılında 31 milyar dolar gıda ürünleri ihraç eden Türkiye, 212 ülke ve bölgeye 2 bin 200 çeşit tarım ürünü ihraç etti.

TÜRKİYE'NİN GARANTİ 10 YILLIK ÜRETİM VE İHRACAT POTANSİYELİ VAR

Yaklaşık 9 trilyon dolarlık ticaret hacminin döndüğü bir coğrafyada bulunan Türkiye, bugün itibarıyla Doğu Avrupa, Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölgesindeki en büyük tarımsal ürünlerin ihracatçısı ülkeleri arasında yer alıyor.

Türkiye'nin önümüzdeki 10 yıllık dönemde gıda ürünleri ihracatını 50 milyar dolara çıkaracak üretim ve ihracat potansiyeli bulunuyor. Planlı üretim; bitkisel üretim, hayvansal üretim ve su ürünleri üretiminde tarım havzası veya işletme bazında üretim planlanmasını kapsıyor.

Çiftçiler, yeni yönetmeliğe göre artık izin almadan tarımsal üretim yapamayacak. Tarım sektörünün 2023 yılında toplam bitkisel üretimi 136,9 milyon tona yükseldi. Türkiye üretiminde dünyada birinci olduğu fındık, kiraz, incir ve kayısının yanı sıra ayva, haşhaş tohumu, kavun ve karpuzda ikinci; mercimek, antepfıstığı, kestane, vişne ve hiyarda üçüncü; ceviz, zeytin, elma, domates, patlıcan, ispanak ve biberde ise dördüncü sırada bulunuyor.

GİRDİ MALİYETLERİ HER GEÇEN GÜN ARTIYOR

Diğer yandan, girdi maliyetlerinin yüksek seyrinin devam etmesi ve tarımda çalışanların yaş ortalamasının yükselmesi tarımda alarm veren konuların başında geliyor. Tarımsal girdi fiyat endeksi (Tarım-GFE) Şubat'ta aylık bazda yüzde 3,59 artarken, yıllık bazda yüzde 49,92 yükseldi. Ana gruplarda bir önceki aya göre, tarımda kullanılan mal ve hizmetler endeksinde yüzde 3,63 artış, tarımsal yatırıma katkı sağlayan mal ve hizmetler endeksinde yüzde 3,34 artış gerçekleşti. Çiftçinin bu süreçler doğrultusunda birçok temel sorunları ortaya çıkıyor. Bunlardan bazıları şu şekilde; pazarlama ve fiyat belirsizliği, iklim değişikliği, verimlilik, su kaynakları, devlet destekleri.

55 yaşında hayallerini gerçekleştirdi

■ Zilan SATICI

55 yaşındaki ev hanımı Şerife Ayaz, aldığı eğitimle iş yeri sahibi olma hayallerini gerçeğe dönüştürdü. Kızı Fatma'nın desteğiyle KOMEK'in yemek kurslarına katılmaya başlayan Ayaz, burada Eğitimci Hatice Hoca ile tanıştıktan sonra baklava ve börek kurslarına devam etti. Burada öğrendiklerini bir iş fikrine dönüştürmeyi düşünen Ayaz, kurs hocası ve arkadaşlarının desteğiyle bu fikri hayata geçirdi.

"ZORLUKLARA RAĞMEN PES ETMEDİ"

Sağlık sorunlarına ve eşinin itirazlarına rağmen hayalinden vazgeçmediğini vurgulayan Ayaz, "Eşim başta izin vermedi, 'Benim kazancım yeter, bu yaşta sonra ne iş yeri açacaksın?' dedi. Ama ben pes etmedim." diye konuştu. Kızıyla birlikte uygun bir dükkân arayışına giren Ayaz, Beyhekim Mahallesi'nde devren satılık bir iş yeri buldu. 15 Eylül'de dükkânı devralıp, 23 Eylül'de resmen açılışını yaptı. Şerife Ayaz, iş yerinin ismini kızının ve kendi isminin birleşiminden esinlenerek "Şeffaf Yufka" koydu.

"KÖYÜNDE VE ÇEVRESİNDE TAKDİR TOPLADI"

Şerife Ayaz'ın köydeki ailesi ve komşuları, onun başarısını büyük bir takdirle karşıladı. "İlk defa bir kadın iş yeri açtı, cesaretli çıktın." diyen köylüler, Ayaz'ın azmine hayran kaldı. Ayaz, "Bu yaşta iş yeri açan ilk kişi benim." diyerek gururunu dile getirdi.

"ÇOCUKLARA GÜZEL BİR MİRAS"

Çocuklarına güzel bir miras bırakmak istediğini belirten Ayaz, "En azından kendi işlerini kurmayı öğrenirler." dedi. Küçük yaşlardan itibaren yemek yapma konusunda yetenekli olduğunu ifade eden Ayaz, "9 yaşında yemek yapmaya başladım. Babam beni okutmadı ama yemek yapmayı hep sevdim." diye ekledi.

"YENİ ORTAM VE YENİ DOSTLUKLAR"

İş yeri açmanın hayatı üzerinde çok olumlu etkilere neden olduğunu söyleyen Ayaz, "Ne kadar çalışırsan, dışarıya kendini ne kadar atarsan o kadar ortamın değişiyor. Ben bu ortama girip görünce dedim ki, en azından sevdiğim işi yapıyorum. Aynı zamanda bu ortam yeni dostluklar geliştirmeme vesile oldu." ifadelerinde bulundu.

Köylü kadınların el emekleri imece ile ihracata dönüşüyor

Öbektaş Mahallesi Muhtarı Özlem Çelik'in girişimiyle Konya'nın Emirgazi ilçesine Kadın Kooperatifi kuran emektar kadınlar, yörede unutulmaya yüz tutan halı ve kilim dokumacılığını canlandırarak ihracat pazarına açıldı. Ayrıca arıcılık ve balcılık üretimi de yapan kadınlar, Konya'daki bazı yerel marketlere de satış yapıyor.

■ Burcu SUNA

Konya, 50 bini aşkın işyeri, Büyükşehir Yasası öncesi köy statüsündeki Karacadağ eteklerindeki 4 mahallede yaşayan kadınların hayatı, Öbektaş'a muhtar seçilen Özlem Çelik'in çabalarıyla değişti. Muhtar Özlem Çelik'in girişimiyle kurulan Kadın Kooperatifi, kadınların bir kez daha dokunduğu lokasyonu güzelleştirdiğini gösterdi. Yöredeki köylülerden 42 kadınıyla yola çıkan ve yöresel lezzetleri tüketiciye sunma hedefiyle kooperatif kuran Özlem Çelik, ilçe belediyesinin de desteğini alarak 50 yıl öncesine kadar evlerde yapılan dokumacılığı canlandırmak üzere ilk önceliği olan atölyeyi kurdu. Ardından

yörede arıcılık faaliyetlerinin meşhur olması ve kadınların en büyük uğraşı olan bu sektöre de el atan Çelik, profesyonel ballar üretip ve bunun paketlenmesini de kendileri yaparak, yerel zincirlere satışa sunmaya başladılar.

KÖY KOKAN EKMEKLER

İmece usulü tandırda ekmekler ve çeşitli börekler yaptıklarını bildiren Çelik, "Bizde her şey en doğalıyla üretiliyor ve yapılıyor. Hiçbir yapay ve katkı maddesi bulundurmuyoruz. Ayrıca en önemlisi birliğimizdeki kadınlar çok güçlü ve becerikliler. Ekip kurallarına uyarak, dayanışma halinde üretim yapılıyor. Böreklerimizi bile ilçedeki fabrikalara satışa sunuyoruz. Biz çok çalışkan bir köyüz. Kadınlarımız zor şartlara rağmen dimdik ayakta" dedi.

"KÖYLÜ KADINLAR ABD'YE İHRACAT YAPIYOR"

Muhtar Özlem Çelik, dokunan halı ve kilimleri ABD'ye ihraç etmeye başladıklarını gururla anlatarak "Kooperatif sayesinde yörenin kadınları, ek gelir imkanına kavuştular. Artık ken-

dilerine çok güveniyorlar. Burada her şey çok kısıtlı, alışlagelmiş bir yaşam tarzı var. Bunun üstüne çıkabilmek zor şartlardan geçiyor. Bizde yeri geldi uyumadık, bazen başaramayacağımızı düşünüp tükendiğimiz zamanlar oldu. Ama şimdi ufak bir yörede yurt dışına ihracat yapıyoruz. Bu başarı bana inanılmaz bir gurur yaşıyor. Mutluluk gözyaşlarımı tutamıyorum. Kadın demek emek demek, anne demek, cennet demek" ifadelerini kullandı.

Özlem Çelik, halı ve kilimlerin talep edilen model ve ölçülerle doğal kendi üretimleri olan yünden dokunduğunu, aracı firmalarla ABD'ye gönderildiğini söyledi.

Çelik, halı ve kilimde kullandıkları malzemeleri kendi ürettiklerini belirterek, "Halı ve kilimlerin ipliğini beslediğimiz küçükbaşların yünlerinden elde ediyoruz. Köyümüzün bitki köklerinden elde edilen boylarla renklendirdiğimiz ipler, mamul maddeye dönüşüyor. Yaklaşık 6 metrekarelik halıyı 15 günde dokuyoruz. Önceden metrekaresini minimal fiyatlara yapıyorduk. Kooperatifle

birlikte ürünlerimizi ihracata açmak için katma değere dönüştürdük. Kooperatifimizin öncelikli hedefi, dışarıdan hiçbir yardım ve destek almadan ihracatı yapabilmektir" dedi. Özlem Çelik, kadınların emeklerini hakkıyla alabilmek için kooperatif üzerinden satış yapmak istediklerini belirtti.

Sokakları olmayan şehir

Konya'nın Çumra ilçesinde, UNESCO Dünya Kültür Miras Listesi'nde yer alan Neolitik Çağ yerleşim yeri Çatalhöyük, 130 dönümlük arazide 9 bin yıllık geçmişiyle insanlık tarihini yaşatmaya devam ediyor.

■ Burcu SUNA

Çatalhöyük, avcı toplayıcılıktan yerleşik hayata geçişin ve tarım başlangıcının en önemli örneklerinden biri olarak karşımıza çıkıyor. Kazılar sonucunda ortaya çıkan eserlerde sosyal örgütlenmeyi ve yerleşik hayata geçişini simgeleyen duvar resimleri, heykel, rölyef gibi sanatsal öğeler görülüyor. Çatalhöyük'ü diğer Neolitik yerleşimlerden farklı kılan asıl özelliği ise bir köy yerleşmesini aşmış, kentleşme evresini yaşamakta olması.

EVLERİN KAPI VE PENCERESİ YOK

Fonksiyonel ve güvenli olmasıyla beraber evlerin dış cephesi şehir

duvarı görevi görüyor ve hiçbirinde kapı ve pencere sistemi kullanılmıyor. Dolayısıyla Çatalhöyük halkı evlere damlardan girip çıkıyor. Yerleşimin genelinde evlerin birbirine bitişik inşa edildiği, bu nedenle duvarların ortak kullanıldığı, aralarında avluya açılan dar geçitlerin bırakıldığı görülüyor. Bu avlular bir yandan hava ve aydınlatma sağlayan, diğer yandan da çöp alanı olarak kullanılan alanları oluşturuyor. Avlular etrafında yapılmış bu konutlar mahalleleri simgeliyor. Bu mahallelerin yan yana sıralanmasıyla da Çatalhöyük kenti ortaya çıkıyor.

YAŞAM VE ÖLÜM BİR ARADA

Her evde 5-10 kişilik bir ailenin

yaşadığı düşünülüyor. Evlerde temel yaşam alanı olan ve zanaat etkinlikleri, uyku, yemek hazırlıkları ve yemek için kullanılan bir ana oda ile depolama ve yiyecek hazırlama gibi diğer faaliyetlerin sürdürüldüğü yan odalar mevcut. Organize bir din olduğunun kanıtı yok lakin ölülerini gömme ritüelleri var. Aynı zamanda Tanrı anlayışları da bulunmuyor. Ölülerini evlerinin içine, genellikle de ana odanın kuzey kısmında bulunan platformun altına gömüyorlar. Bebekler ise sıklıkla odanın güney bölümündeki ocakların altına veya yakınına defnediliyor.

İLK EVCİL BUĞDAYIN ANA VATANI

Çatalhöyük rehberi Esra Can, ilk

başlarda 6 bin civarı nüfusu bulunan Çatalhöyük'ün nüfusunun arttıkça göç etmeye başladıklarını söyledi. Can, "Çatalhöyük'ün ilk kurulduğu zamanlarda, avcılık önemli bir hayvansal gıda kaynağıydı, ancak orta tabakalara doğru bulunan hayvanların yüzde 80'i koyun ve keçilerden oluşuyordu. Topluluğun semboller ve ritüeller dünyasında önemli yer tutan, günümüzde soyu tükenmiş olan dev yabani siğir ise Çatalhöyük'ün geç dönemlerinde evcilleştirildiği söyleniyor. Sadece taşları kullanarak buğdayı öğütüp ekmek yapıyorlardı. Günümüzde kullandığımız buğdayla bir farkı olmaması Çatalhöyük'ün ilk evcil buğdayın ana vatani olduğunu da gösteriyor" dedi.

Doğanın savaşla mücadelesi

Savaşların dünya üzerindeki ekolojik dengeye olan etkileri ve iklim değişikliği üzerindeki uzun vadeli sonuçları, uzmanlar arasında dikkat çekmeye devam ediyor. Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölüm Başkan Yardımcısı Dr. Öğretim Üyesi Mithat Direk savaşların doğa üzerindeki etkilerine ilişkin açıklamalarda bulundu.

SAVAŞ VE ÇEVRESEL ETKİLER

- Savaşa hazırlık sürecinde kullanılan silahların üretimi ve test edilmesi, çevreye zarar vermektedir ve biyoçeşitliliği azaltır.
- Özellikle savaş sırasında kullanılan fosil yakıtların iklim değişikliğine olan etkisi önemlidir.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE SAVAŞIN İLİŞKİSİ

- IPCC raporlarına göre, iklim değişikliği tarımsal verimliliği ve su erişimi üzerindeki tehditleri artırarak toplumsal huzursuzluğu ve sınırlı kaynaklar için çatışma riskini yükseltebilir.

SAVAŞIN EKOLOJİK FATURASI: SAVAŞIN İKLİM ÜZERİNDEKİ KALICI ETKİLERİ

SAVAŞ ESNASINDA OLUŞAN EMİSYONLAR

DOĞRUDAN EMİSYONLAR

Petrol üretimi yapılan yerler, ya da taşıma altyapısı savaşlarda hedef alınan yerler arasında yer alır.

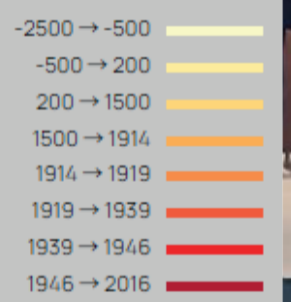
DOLAYLI EMİSYONLAR

Dolaylı emisyonları izlemek için toplumsal değişim ve çevre arasındaki ilişkiyi anlamamız gerekir.

ARAZİ KAYNAKLI EMİSYONLAR

İklim Değişikliği Hükümetlerarası Paneli (IPCC), antropojenik sera gazı emisyonlarının %23'ünün tarım, ormancılık ve diğer arazi kullanımı değişikliklerinden kaynaklandığını öngörmektedir.

DÜNYANIN SON 4500 YILLIK SAVAŞ HARİTASI*

*<https://battles.nodogoat.net/viewer.p/23/385/scenario/>

SAVAŞLARIN ÇEVRESEL ETKİSİ

4780 m³

Dünya genelinde kişi başına düşen ortalama su miktarı

1.000 m³'ten daha az

Bölgedeki ülkelerde kişi başına düşen su miktarı

2025 yılı itibarıyla kişi başına düşecek yenilenebilir su

667 m³'ten daha az

RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI'NIN ÇEVRESEL ETKİSİ

Kahovka Hidroelektrik Santrali'nin vurulması sonucunda yaklaşık 70 yıllık baraj ve çevresindeki su ekosistemi gazı emisyonu 3,6 milyon metrik tonu aştı.

İSRA

Gaz

bom

ta

tar

12

• Esra ORAN

Savaşların uzun yıllar boyunca hissedilen olumsuz etkileri dünya ekosistemine de zarar vermektedir. Savaşların doğal dengede yarattığı bozulmalara dikkat çeken Dr. Öğr. Üyesi Mithat Direk, "Dünya ekosistemi son derece hassas bir denge üzerine kuruludur. Ancak savaşlar, bu dengenin altüst olmasına neden olabilir" dedi. Direk, özellikle savaş alanlarında kullanılan kimyasal maddelerin ve bombaların toprak, su ve hava kalitesini olumsuz yönde etkilediğini belirtti.

ÇEVRESEL TAHRİBAT DOĞAL AFETLERE YOL AÇIYOR

Çevresel tahribatın doğal afetlere neden olduğunu belirten Dr. Öğr. Üyesi Mithat Direk, savaşların, altyapı ve doğal kaynakların tahrip edilmesiyle sel, toprak kayması gibi doğal afet riskini artırdığını söyledi. Direk, savaşların neden olduğu ekolojik tahribatın ekonomik maliyetlerinin tam olarak hesaplanmadığını da sözlerine ekledi.

Çevresel tahribatın önlenmesi ve düzeltilmesi için bölgesel ve uluslararası iş birliğinin önemine değinen Dr. Öğr. Üyesi Direk,

Dr. Öğr. Üyesi Mithat Direk

"Savaşın neden olduğu tahribatın geri dönüşü mümkün olmasa da doğanın kendisini yenileyebileceğini unutmamalıyız" dedi. Ancak bu sürecin insan müdahalesiyle desteklenmesi gerektiğini vurguladı. Savaşların atmosfere saldığı sera gazlarının, iklim değişikliğini hızlandırdığını belirten Direk, "Savaşlar, doğanın kendini yenileme gücünü zayıflatır ve iklim değişikliğine yol açar. Savaşlar, doğal yaşamı ve tarımı ciddi şekilde etkiler ve bu etkiler uzun vadeli" dedi.

TOPRAKLAR VERİMİNİ KAYBEDİYOR

İklim değişikliği sebeplerinin doğal afetlerin yıkıcı etkilerinden çok insan davranışlarına dayandığını ifade eden Direk, "İnsan, kendi egosuna yenilip çevresini kendi isteklerine göre dönüştürmekten geri durmadığında dünyanın ekosistemi de bundan olumsuz etkileniyor. İlk insanın katli olarak kabul edilen Habil'in Habil'i öldürmesinin altında yatan nedenlerden biri kıskançlık ve kabul edilme isteği gibi insan içgüdülerinden kaynaklanıyor. Savaşlar, insanın sadece kendi iç dünyasıyla değil, tüm doğa ve evrenle olan ilişkisiyle de sarmalanmış durumda. Bu durumda doğanın kendi kendini yenileme kapasitesinin ötesinde bir zararın ortaya çıktığını görmek kaçınılmaz oluyor. Sular kirleniyor, topraklar verimini kaybediyor ve iklim eski dengesini koruyamıyor" ifadelerini kullandı.

Geçtiğimiz yarım yüzyıl boyunca yaşanan olayların, iklimdeki değişiklikleri açıkça gösterdiğini belirten Direk, "Ocak aylarında kar ve don olaylarının yerini son yıllarda 18-19 derecelik sıcaklıklar alıyor, adeta bahar mevsimini yaşıyoruz. Savaşlar da iklim değişikliğine önemli oranda katkı sunuyor maalesef" sözleri ile hava şartlarının mevsimlerin değiştiğinin en açık göstergelerinden biri olduğunu söyledi.

İklim krizini göz önünde bulundurarak, insanın doğayla olan ilişkisini ve kendi egosunu dengelemesine dikkat edilmesi gerektiğini belirten Direk, iklim değişikliğiyle mücadelede atılacak adımların, gelecek kuşakların yaşam hakkı dikkate alınarak atılması gerektiğini ifade etti.

Savaşların iklim değişikliği üzerindeki korkutucu etkisi

Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bitki Koruma Bölümü Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Kubilay Kurtuluş Baştaş, savaşların emisyon azaltımına neden olduğunu belirtti. Kubilay Kurtuluş Baştaş'a göre çatışmalar sırasında oluşan emisyonlar genellikle çatışmaların nasıl ve nerede gerçekleştiğine ve yoğunluklarına bağlı.

SAVAŞLAR VE KARBON AYAK İZİ DOĞAYA ZARAR VERİYOR

Petrol üretiminin, depolama veya taşıma altyapısının genellikle çatışmaların hedefi olabileceğine belirten Baştaş, Kolombiya, Libya, Suriye ve Irak'ta yangınlar ve sızıntıların emisyon üretebileceğini söyledi. "Bazen petrol altyapısı aktif bir şekilde silah olarak kullanılıyor. 1991 Körfez Savaşı'ndaki petrol yangınlarının o yıl küresel fosil yakıt CO2 emisyonlarının yüzde 2'sinden fazlasına katkıda bulunduğu gördük. Bu durum yangınlardan kaynaklanan kirliliğin buz üzerine biriken karbonlaşmadan dolayı Tibet Buzullarının hızlı erimesine neden oluyor. Kimyasal defoliantlar ve mekanik temizliğin Vietnam, Kamboçya ve Laos'ta kullanımının orman örtüsünü ortadan kaldırması bu yerleri askeri hedef olarak belirlenmesine neden oldu" sözleri ile Baştaş, savaşların doğaya verdiği zararları açıkladı.

Prof. Dr. Kubilay Kurtuluş Baştaş

Aktif çatışmalardan kaynaklanan dolaylı emisyonları belirlemenin çok zor olduğunu belirten Baştaş, "Çatışmaların erken evrelerinde, ana emisyonlar hasar görmüş altyapıdan, bitki örtüsünün kaybindan ve insani yardımın sağlanmasından kaynaklanmaktadır. Dolaylı emisyonları izlemek için öncelikle toplumsal değişim ile çevre arasındaki ilişkiyi anlamamız gerekir. Enerji altyapısı ve pazarlar çatışmalardan etkilendiğinde ancak yakıtta olan ihtiyaç devam ettiğinde, insanlar genellikle daha zararlı ve daha az verimli alternatiflere yönelirler. Örneğin Suriye'de, zanaatkar petrol rafinerisi krizi yaşanıyor, ancak bu son derece kirliliğe neden olan uygulamanın emisyonlara nasıl neden olduğu hakkında çok az bilgi bulunmaktadır" dedi.

İnsani örgütlerin karbon emisyonlarını azaltma konusunda 'Zarar Vermemek' ilkesini sektörde geniş kitlelere yaymayı hedef ettiğini belirten Baştaş, "Bunun için temel çizgiler belirlenmeli, şartnameler imzalanmalı ve bazı grupların zaten yaptığı gibi azaltma taahhütleri değerlendirilmesi yapılmalıdır" ifadelerini kullandı.

Filistin'deki mevcut bombardımanın iklim ve tarım üzerindeki etkileri giderek daha belirgin hale geliyor. Yoğun bombardıman, toprağın verimliliğini azaltarak tarım alanlarına ciddi zararlar veriyor. Patlamaların yaydığı toz ve duman, hava kalitesini düşürerek bitki örtüsünün sağlıklı gelişimini engelliyor. Ayrıca, yer altı su kaynaklarına karışan kimyasallar, tarımda kullanılan suyun kalitesini düşürüyor ve ürün verimliliğini olumsuz etkiliyor. İklim değişikliği ile mücadele eden bölgede, bu tür insan kaynaklı yıkımlar, ekosistemin dengesini daha da bozuyor. Uzun vadede, tarımsal üretimin azalması, yerel ekonomiyi zayıflatacak ve gıda güvenencesini tehlikeye sokacaktır. Bu durum, hem çevresel hem de insani açıdan ciddi sonuçlar doğurabilir.

TOPRAK VE SU KAYNAKLARI ÜZERİNDEKİ ETKİLER

- Savaşlar sonrasında, toprak ve su kirliliği artar, biyoçeşitlilik azalır ve tarım alanları verimsizleşir.

UZUN DÖNEM ETKİLER VE EKONOMİK SONUÇLAR

- Savaşlar, tüketilen doğal kaynakların artan fiyatlara ve tarım ekonomilerinde olumsuz sonuçlara yol açarak çevre açısından felaket döngüleri yaratabilir.
- Mahsul kaybı ve tarımsal verimde düşüş, ekonomik istikrarsızlık ve toplumsal huzursuzluğa neden olabilir.

ÇEVRESEL ETKİSİ

FİLİSTİN'DEKİ ÇEVRE SORUNLARI

- 1- Batı Şeria'da yalnızca Beytüllahim ve Cenin'de katı atık sahası bulunuyor.
- 2- Temiz suyun büyük bir kısmı İsrail kontrolünde ve belirli derinliği aşan kuyuların açılması İsrail'den alınacak izne bağlı.

FİLİSTİN'DEKİ ÇEVRE SORUNLARI

- 1- Batı Şeria'da yalnızca Beytüllahim ve Cenin'de katı atık sahası bulunuyor.
- 2- Temiz suyun büyük bir kısmı İsrail kontrolünde ve belirli derinliği aşan kuyuların açılması İsrail'den alınacak izne bağlı.

FİLİSTİN'DEKİ ÇEVRE SORUNLARI

- 1- Batı Şeria'da yalnızca Beytüllahim ve Cenin'de katı atık sahası bulunuyor.
- 2- Temiz suyun büyük bir kısmı İsrail kontrolünde ve belirli derinliği aşan kuyuların açılması İsrail'den alınacak izne bağlı.

FİLİSTİN'DEKİ ÇEVRE SORUNLARI

- 1- Batı Şeria'da yalnızca Beytüllahim ve Cenin'de katı atık sahası bulunuyor.
- 2- Temiz suyun büyük bir kısmı İsrail kontrolünde ve belirli derinliği aşan kuyuların açılması İsrail'den alınacak izne bağlı.

Popüler kodların sineması

Yeşilçam

Cumhuriyet'in ilanından sonra Türk sinemasının tekrar canlanmasıyla Yeşilçam dönemi başladı. Yeşilçam sineması, adını 1980 öncesinde tüm film şirketlerinin bulunduğu İstanbul'un Beyoğlu İstiklal Caddesi'nde yer alan Yeşilçam Sokağı'ndan alıyor. Bu sokakta Yeni Komedi Tiyatrosu, Emek Sineması ve Yeni Ar Sineması gibi birçok kuruluş bulunuyor.

Arş. Gör. Hasan Hüseyin Toydemir

• Kübra ÖZÇİFTÇİ

Yeşilçam döneminin popülerliği ile günümüz sineması arasındaki farklılıkları değerlendiren Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Arş. Gör. Hasan Hüseyin Toydemir, Yeşilçam'ın popüler bir kültür ikonu olduğunu belirtti. Toydemir, Yeşilçam sinemasının günümüze kadar gelmesinin sebebini, o dönemde televizyonun henüz yaygınlaşmamış olmasına ve sinemanın daha popüler olmasına bağlayarak, insanların bunu bir eğlence aracı olarak gördüğünü vurguladı. Toydemir, Yeşilçam döneminde en çok izlenen filmlerin Ferdi Tayfur, Orhan Gencebay gibi arabesk sanatçıların filmlerini olduğunu söyledi.

"YEŞİLÇAM DÜNYA SINEMASINA AÇILMAMIZA ARACI OLMADI"

Yeşilçam'ın dünya sinemasına açılmamızda bir aracı olmadığını belirten Toydemir, Türk sinemasının daha çok bağımsız yönetmenlerin kendi dillerini inşa etmeye çalıştığı ve hepsinin kendine has bir sinema inşa etmeye amaçladıklarını söyledi.

1980 döneminde askeri darbe ile son bulan Yeşilçam döneminin darbe olmasaydı da ömrünün kısa olacağını dile getiren Toydemir, bu durumun zamanla ilgili olduğunu vurgulayarak, "Sinemayı bütün sanatlarda olduğu gibi o zamanki siyasi koşullardan, ekonomik koşullardan, sosyolojik ortamdan bağımsız düşünemeyiz. Yani askeri darbe olmasaydı da zamanın

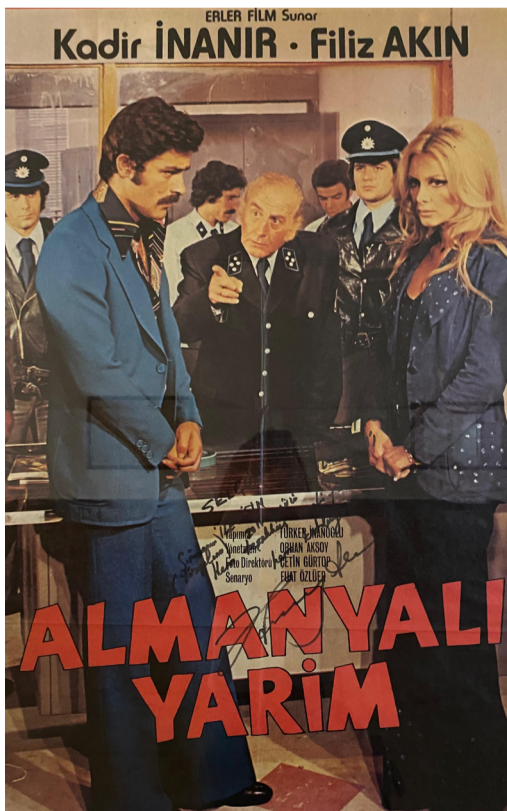

gerektirdiği ve getirdiği şeyler sinemaya yansıtacaktı." sözleriyle düşüncelerini dile getirdi.

MELODRAMIN ETKİSİ

Hasan Hüseyin Toydemir, doksanların sonuna doğru Türkiye'de bağımsız sinemanın yükselişe geçtiğini, özellikle 2000 sonrası daha özgür, bağımsız bir düşünce ön plana çıktığı için darbenin sadece bu süreci hızlandırdığını söyledi.

"Sanat, duygu ve düşüncelerin en temel anlamıyla dışavurumdur" diyen Toydemir,

mir, yeşilçam sinemasında da en yoğun aktarılan duygunun melodramının olduğunu, buna bir özdeşleşme sineması da denilebileceğini ifade etti.

Toydemir, sinemada melodramın etkisini "Acı, üzüntü, hüznün, insana karşı izleyiciyi de duygulandırıp ondan 'nemalanmak' melodramın en büyük etkisi budur. Özdeşleşmeyi sağlar, izleyici karakterin yerine kendisini koyar ve izleyici daha çok popüler kültürün içerisine girer." sözleriyle açıkladı.

Yeşilçam döneminin tarihsel ve toplumsal gerçekliği yansıtmadığını söyleyen Toydemir, amaçlarının kitleyi sömürmek olduğunu söyledi. Yeşilçam döneminin o zamanki bağımsız yönetmenlerden ayrıştırılması gerektiğinin altını çizen Toydemir, Lütfi Ömer Akad, Atif Yılmaz, Metin Erksan gibi yönetmenlerin bireysel anlamda Yeşilçam'ın içerisinde var olmaya çalıştıklarını belirtti.

Toydemir, "Yeşilçam gibi bir kodlar 'öyle bir kod varsa eğer' onların içerisinde kendi dillerini inşa etmeye çalışan birkaç tane yönetmen vardı. Yavuz Turgul geldi, daha sonrasında yavaş yavaş değişti Erden Kıral geldi, Yılmaz Güney sineması diye bir sinema var mesela. Bu bireysel anlamda mücadele, gerçekçilik o zaman çıkmaya başladı." dedi. Toplumsal gerçekçiliği yansıtmaya çalışan filmlerin de olduğunu söyleyen Toydemir, bu filmlerin Yeşilçam kodları içerisinde olmadığını vurguladı.

"YEŞİLÇAM SINEMASI DA HOLLYWOOD SINEMASI GİBİ GİŞE FİLMLERİ"

Yeşilçam sinemasının daha çok para kazanmak için yapılmış, seyirci ne istiyorsa onu yapalım kaygısı ile dolu filmler olduğunu söyleyen Toydemir, Yeşilçam sinemasının Hollywood sineması gibi gişe filmleri olduğunu belirtti.

Toydemir, "Nasıl ki Hollywood varken Amerikan bağımsız sineması da var ve eskiden de vardı, ikisini beraber götürüyorlar. Bizim de sinemamızda halen bir taraftan Recep İvedik çekiliyor öbür taraftan Nuri Bilge Ceylan filmleri dünyada yankı uyandırabiliyor." sözleriyle zamanın gerçekliğinden bahsetti.

Türk sinemasının 2000 sonrasında özellikle film yapma pratiğinin kolaylaşmasıyla geliştiğinden bahseden Toydemir, filmli makinelerden dijital makinelere geçilmesinden, günümüzde artık Youtube platformunda bile film çekilebildiğini belirtti. Toydemir, artık film çekmenin daha hızlı olduğunu ve herkesin kendi dilini daha kolay gösterebildiğini ifade etti.

Sinemanın gelişimi açısından daha farklı yönetmenlerin dilleri ile tanıştığımızı söyleyen Toydemir, özgüvenli filmler yapıldığını ve bunun Türk sinemasının gelişmesinde önemli bir etken olduğunu sözlerine ekledi.

Bilgisayar ve oyun bağımlılığı: Modern dünyanın yeni tehlikesi olduk

Video oyunları ve elektronik oyunların kontrolsüz kullanımı sonucu ortaya çıkan davranışsal bir bağımlılık olarak tanımlanan bilgisayar ve oyun bağımlılığı, beyinde uyuşturucu veya alkol gibi maddelere benzer değişikliklere yol açarak ödül ve mutluluk duygularını tetikliyor.

■ Rihem HAMŞO

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin yaygınlaşması ile teknolojik cihazlar hayatımızın ayrılmaz bir parçasını oluşturuyor. Sosyal medya, mobil oyunlar gibi uygulamalar her an erişilebilir olması nedeniyle teknoloji bağımlılığı-

Prof. Dr. Bünyamin Ayhan

na zemin hazırlıyor. Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Bünyamin Ayhan, "Aşırı oyun oynamak ve kontrolü kaybetmek, kişiye zarar veren birçok psikolojik ve fiziksel rahatsızlığa neden olduğu için oyun bağımlılığı, davranışsal bir bağımlılık olarak kabul ediliyor." dedi.

Prof. Dr. Bünyamin Ayhan, oyun bağımlılığının modern dünyanın bir parçası haline geldiğini belirtiyor. Ayhan, "Oyun bağımlılığı çok sonra oluşan bir şeydir. Çünkü oyun, modern dünyanın

bir parçasıdır. Hatta şöyle söyleyeyim, hayatın kendisi gibi görüyoruz. Oyun, insanı insan yapan temel faktörlerden biridir. Biz homo ludens diyoruz, insan ve oyun arasında bir insanın temel özelliğini oyun oynayan bir varlık olarak görüyoruz." ifadelerini kullandı.

Teknoloji ve internetin yaygınlaşmasıyla birlikte oyun bağımlılığının arttığı ve günlük yaşamın bir parçası haline geldiği gözlemleniyor. Bağımlılığın nörolojik ve zihinsel etkilerinin incelendiğini belirten Ayhan,

özellikle çocuklarda aşırı oyun oynamanın vücut gelişimini olumsuz etkileyebileceğini ifade ediyor. Ayhan, bağımlılığın günümüzün hastalığı olduğunu ve Uzak Doğu ülkelerinde nüfusun önemli bir kısmının bağımlı hale geldiğini dile getiriyor. Ayhan, sürekli olarak online olma zorunluluğu olan kişilerin zamanla bağımlı hale gelebileceğini belirtiyor.

"OYUN BAĞIMLILIĞI BELİRTİLERİ"

Ayhan, oyun bağımlılığının, zihinsel olarak oyuna sürekli odaklanma, oyun hakkında düşünme, günlük rutinlerin bozulması, akademik, sosyal ve aile yaşamındaki olumsuzluklara rağmen oyunu sürdürme, oyun oynamadığında tepki verme ve çatışma gibi özelliklerle tanımlandığını belirtti. Ayhan, oyun bağımlılığının belirtileri arasında günlük yaşamın aksaması ve oyun yoksunluk belirtilerinin çoğunlukla görüldüğünü de ekledi.

Ayhan, "Oyun bağımlılığı dört aşamalıdır: birinci aşama oyunun rutin hale gelmesi, ikinci aşama tolerans gösterme, üçüncü aşama riskli dönem ve dördüncü aşama bağımlı dönemdir. Bizim gençlerimiz riskli dönemde çok fazla oyun oynuyorlar." dedi.

"ELEKTRONİK OYUN OYNAYAN HERKES BAĞIMLI MI?"

Oyun bağımlılığı konusunda oyuna karşı olmadığını belirten Bünyamin Ayhan, "Biz oyuna karşı değiliz, oyunların negatif olduğu gibi pozitif etkileri de var." dedi. "Çocuklar sosyalle-

şemiyorsa, oyunlar üzerinden arkadaş grupları geliştirebiliyorlar. Dijital oyunların olumlu etkileri arasında aktif öğrenmeyi teşvik etmesi, eleştirel düşünme becerilerini geliştirmesi, bilgiyi kullanmayı gerektirmesi, farklı yaklaşımlar deneyerek öğrenmeyi desteklemesi, yönetim ve planlama becerilerini geliştirmesi, çoklu iş yapma yeteneğini artırması, motivasyonu artırması, bireylerde hızlı reaksiyonu sağlaması, odaklanma becerisini geliştirmesi, sosyal yaklaşımların geliştirilmesine olanak tanınması, sayısal okur-yazarlık becerilerinin gelişimine katkı sağlaması ve stresi azaltması bulunuyor. Ancak, tüm bunların kontrol içinde yapılması ve aşırı hale gelmemesi, belli sınırlar içinde oyun oynanması gerekiyor."

"OYUN BAĞIMLILIĞININ PSİKOLOJİK ETKİLERİ VE TEDAVİSİ"

Bünyamin Ayhan, "Bağımlı olan kişi iletişimciler tarafından çözülemez, beyinde nörolojik değişiklikler olduğu için bağımlılık yaşayan kişilere psikiyatrların müdahale etmesi şart." dedi. Oyun bağımlılığının tedavisini anlatan Ayhan, "öncelikle bağımlılığın altında yatan psikolojik faktörlerin tespit edilmesi ve tedavi edilmesi hedeflenir. Tedavide ilaç ve psikoterapi kullanılabilir, özellikle bilişsel davranışçı terapi sıkça tercih edilir. Bu terapi ile kişi oyun oynamakla ilgili yanlış düşüncelerini fark eder ve sağlıklı düşüncelerle değiştirir. Sonunda kişi kendisiyle ilgili gerçekçi inanışlar geliştirir ve kötü davranışları bırakır." diyerek sözlerini sonlandırdı.

Dijitalleşmenin etkisiyle değişen meslek dinamikleri

Yapay zekâ her alanda ve meslekte olduğu gibi gazeteciliği de farklı noktalara taşıyacak gibi görünüyor. Gazetecilik mesleğinin dijitalleştiği günümüzde robot gazeteciliği, yapay zekâ gazeteciliği gibi yeni kavramlar konuşuluyor. Yapay zekanın gazetecilik mesleğinde kullanımını alanında uzmanlar ile değerlendirdik. GZT Yayın Yönetmen yardımcısı Suat Özdemir, Journo gazetesi içerik üreticisi serbest gazeteci Sevilay Nur Saraçlar ve Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü Öğretim Görevlisi Doç. Dr. Aysel Ay, yapay zekânın gazetecilik mesleğini nasıl etkilediğine ilişkin açıklamalarda bulundu.

çok kolay olduğu günümüzde doğru haberin, okuyucuların güvenini kazanma açısından önemli olduğunu belirten Saraçlar, gazetecilerin yapay zekâyı kullanırken dikkatli olmaları gerektiğini söyledi.

"YAPAY ZEKA ANCAK DESTEKLEYİCİ OLABİLİR"

■ Zeynep Sueda KARADENİZ

Journo gazetesinde içerik üreten gazeteci Sevilay Nur Saraçlar, yapay zekanın gazetenin yönetim aşamasında kullanıldığını, gazetecilerin yapay zekâyı daha çok yazım hatalarını düzeltme gibi işlemlerde tercih ettiklerini belirtti. Saraçlar, "İsveç Radyosunda yapay zekâyı duygu analizi alanında kullandılar. Ben yapay zekâyı öz geçmiş yazma konusunda ya da yazdığım paragrafı düzenlemek için kullanıyorum ama her zaman en son düzenlemeyi kendim yapıyorum. Çünkü yapay zekânın bizim duygumuzu metne dönüştürememesi aradaki farkı gösteriyor.

Haber yazarken kullandığım en yoğun alan ise yazdığım başlığın ya da cümlelerin okuyucuya nasıl hissettirdiğini soruyorum." dedi. Yapay zekâyı kullanan gazetelerin gelişmiş medya kuruluşları olduğunu belirten Saraçlar, Financial Times gazetesinin 1,2 milyonu aşkın aboneyle yapay zekâ gazeteciliği alanında dünyanın önde gelen yayıncılardan olduğunu söyledi. Bilgiye ulaşmanın

Yapay zekanın insan hayatını ve birçok işi kolaylaştırdığı gibi birçok mesleği de bitireceği noktasında düşünceler de mevcut. Ancak Saraçlar, yapay zekanın gazeteciliği bitirmeyeceğini söylüyor. "Matematikçiler her zaman vardı ama bir hesap makinesinin ya da bilgisayarın icadı onlara sadece katkı sundu. Aynı şekilde yapay zekâ da gazeteciye sadece katkı sunmaktadır. İsrail- Filistin konusunda da gazetecilerin savaşın olduğu yerden haber göndermesi çok önemli ve bunu yapay zekâ yapamaz. Yapay zekâ ancak destekleyici olabilir. Görüş haberlerinde de bir gazetecinin önemi çok büyük. Mesela bir gazeteci iklim değişikliklerini yıllardır takip ediyor onun üzerine çalışıyor ise o gazetecinin konu hakkındaki yorum ve düşünceleri çok önemlidir." ifadeleri ile yapay zekanın gazeteciliğe destek olabileceğini belirtti.

Yapay zekâyı haber merkezlerinde kullanan bir diğer yayın kuruluşu ise GZT. GZT Yayın Yönetmen yardımcısı Suat Özdemir, "Araştırma yaparken yapay zekâdan çokça yararlanıyoruz. Metin yazımlarında ciddi şekilde zaman tasarrufu

sağlıyor. Videolarımıza yabancı dillerde dublaj hazırlıyoruz. Bu sayede Youtube kanalımız Türkiye dışından takipçiler kazandı. Yapay zekâ ile hazırlanmış bir haber spikeri üretmiştik. Bir süre haberlerimizi yapay zekâ spikerimiz sundu ancak takipçilerimizden gelen olumsuz tepkiler nedeniyle son verdik." sözleri ile yapay zekanın kullanım alanlarına örnek verdi.

"EŞİK BEKÇİLERİNE HER ZAMAN İHTİYAÇ VAR"

Yapay zekânın gazeteciliği kolaylaştırmasının yanı sıra birtakım sorunlara da neden olabileceğini belirten Özdemir, yapay zekâ programları ile üretilen metin ve görsellerin yakın bir tarihte inandırıcılık sorununa yol açacağını belirtti. Gazetecilerin yapay zekâ ile üretilen haberlerde uyacakları etik kuralların net olmadığını söyleyen Özdemir, "Haber merkezlerinde yapay zekâ eşik bekçileri ortaya çıkabilir. Yapay zekâ ile üretilen orijinal olmayan videolar yüzünden gazeteciler ciddi zarar görebilir. Bu durumdan kaynaklı gazeteciler sahada yer almalıdır. Yapay zekâ beklenildiği gibi haber merkezlerini küçültebilir. Ama yine etik kaygılar, sahadan yayın yapmak ve eşik bekçiliği gibi durumlarda gazetecilere ihtiyaç olduğu için gazetecilik mesleği tamamen bitmeyecektir" sözleri ile yapay zekanın gazetecilik mesleğini bitirmeyeceğini ifade etti.

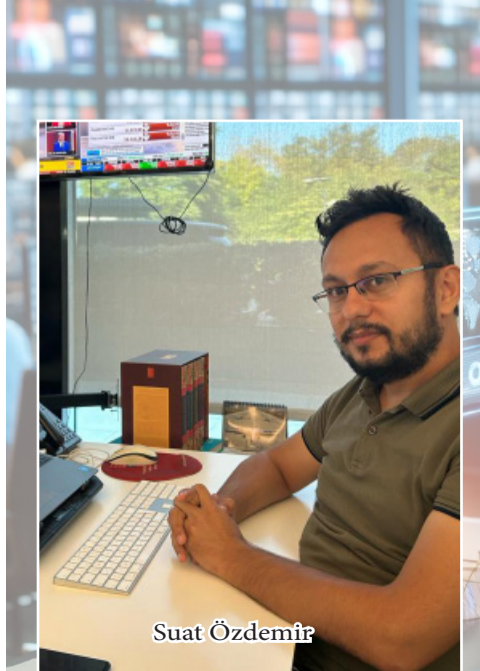
Yapay zekanın gazetecilik mesleği üzerindeki etkilerine ilişkin akademik araştırmalar yapan Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik bölümü Öğretim Görevlisi Doç. Dr. Aysel Ay, gazeteciliğin insanın öğrenme güdüsü, merak ve bunlara eklenen teknoloji (matbaa) sayesinde var olduğunu belirtti. Ay, insandaki 'haberdar olma/haber alma' ihtiyacı yok olmadığı müddetçe gazeteciliğin ölmesinden söz edemeyeceğimizi vurguladı. Yapay zekânın gazetecilik formunu dönüştürebileceğini, bu meslekte daha az insana ihtiyaç duyulacağını belirten Ay, yapay zekanın gazeteciliği ortadan kaldırmaya gücü-

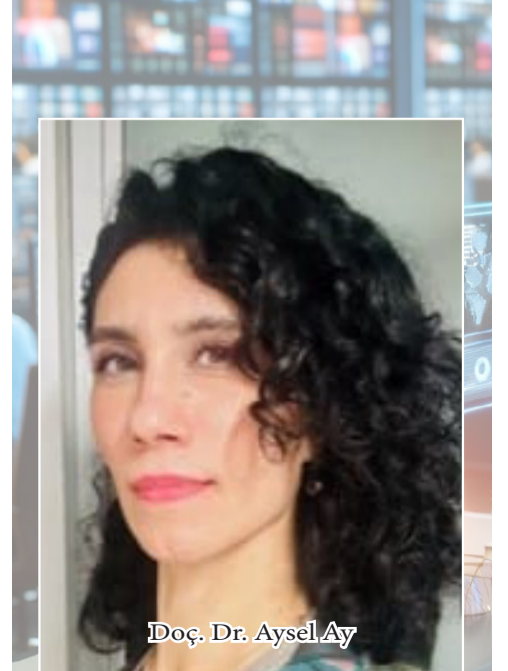
nün yetmeyeceğini söyledi. Ay, "Tarihte daha önce de teknoloji geliştikçe çalışan insan sayısının azalmıştı ve meslekler daha farklı şekillerde icra edilmeye başlanmıştı. Elbette yok olan meslek grupları da oldu ancak gazetecilik insana/topluma bağlı gelişen bir meslek. Nasil ki psikoloji ve felsefe gibi dalların yok olması pek mümkün değilse gazeteciliğin de yok olabileceğini düşünmüyorum." açıklamalarında bulundu.

Sevilay Nur Saraçlar

Suat Özdemir

Doç. Dr. Aysel Ay

Kökbörü tarihi metinlerin vazgeçilmez figürü

Türk kültürünün önemli bir parçası olan ve binlerce yıldır varlığını sürdüren Kökbörü sporu, Türkistan Türklerinin oynadığı bir oyun olmasıyla birlikte, Kırgız Türklerinin de milli sporu olarak tarihte değerini korumaya devam ediyor. Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Müdür Yardımcısı Dr. Öğr. Üyesi Abdul Metin Çelikkbilek, Kökbörünün 5 bin yıllık tarihe sahip olduğunu söyleyerek, Oğuz Kağan Destanı ve birçok tarihi metinlerde önemli bir figür olarak geçtiğini belirtti.

Şimal TUNAHAN

Farklı coğrafyalarda farklı isimlerle anılan Kökbörü Sporunu, Türkistan'da "Gökbörü", "Kökpari", Kırgızistan'da "Kökbörü", Özbekistan'da "Köpkari/Ulak", Kazakistan'da "Kökbar", Güney Türkistan'da "Oğlak/Ulak, Buz-Kaşı", İran ve Tacikistan'da ise "Buzkaşı (Bozkaşı)" olarak biliniyor.

Abdul Metin Çelikkbilek, milli spor hakkında somut bir veri-

nin bulunmadığını belirterek, "Türkler için Kökbörü (kurt) milli bir semboldür. Birçok Türk, soyunun kurttan türediğine inanır. Bu nedenle Türk tarihinde Kökbörü'nün önemli bir yeri vardır." dedi. Çelikkbilek, ayrıca Oğuz Kağan Destanı ve diğer tarihi metinlerde Kökbörü'nün önemli bir figür olduğunu belirtti.

"TAKIM VE BİREYSEL OLARAK OYNANABİLİYOR"

Kökbörü'nün hem takım halinde hem de bireysel olarak oynanabilen bir oyun olduğunu söyleyen Çelikkbilek, "Bu oyunu oynayanlara kökbörü, oğlakçı veya çapandoz adı verilir. Türk savaşçıların her daim savaşa hazır olmalarını sağlamak amacıyla yapılan talimlerden ortaya çıkan bu oyunun Türkistan kökenli olduğu bilinir" şeklinde konuştu. Çelikkbilek ayrıca Kökbörü, atlı savaşçıların barış zamanlarında zinde kalmalarını sağlayan bir oyun olduğunu ve halkı kötü niyetli düşmanlara karşı daima hazır tuttuğunu söyledi.

"ATLARIN DİRENÇLİ VE KASLI OLMASI GEREKİYOR"

Kökbörü oyununun oynanışının bölgeden bölgeye değiştiğine dikkat çeken Çelikkbilek, "Genellikle geniş bir düzlükte, altışar kişiden oluşan iki takım halinde

oynanır. Takımlar, yerde bulunan oğlak postunu kapmaya çalışır. Bu esnada takımın hem birbirleriyle hem de atlarıyla uyumu önemlidir. Çünkü Kökbörü her atla oynanamaz. Atların darbelerine, çarpışmalara ve ani manevralara karşı dirençli ve kaslı olması gerekir." bilgilerine yer verdi.

Çelikkbilek oyunun kurallarının önemli olduğunu belirterek; "Takımdaki bir kişi oğlak postunu kapmaya çalışırken, diğerleri etkisiz hale getirmeye çalışır. Kökbörü, kaptığı postu takım arkadaşlarıyla paslaşarak ve rakiplerinden sıyrılarak rakip kalesinden geçirirse sayıyı kazanır.

Oyun bu şekilde devam eder ve en fazla puan alan takım kazanır. Kazanan takım, oğlağın sahibi olur ve onu hemen keserek etini kavurup oradakilere ikram eder." dedi. Çelikkbilek, Kökbörü, Türk kültürünün önemli bir parçası olarak binlerce yıldır varlığını sürdürdüğünün ve günümüzde de yeniden canlandırılması gereken değerli bir miras olduğunu vurguladı.

"SEMBOİLİK SİMGELERİ OĞLAK"

Kökbörü oyununda oğlak postunun kullanılmasıyla ilgili kesin ve net bir sebep olmamakla birlikte, oyunda sadece oğlak değil, koyun, keçi, bazen de sığır ve at derisinin de kullanıldığına dikkat çeken Çelikkbilek, "Bu oyunun kornargöçer Türklerin bir oyunu olduğunu ve geçim kaynaklarının koyun ve keçi çobanlığı olması nedeniyle bu hayvanları kullan-

Dr. Öğr. Üyesi
Abdul Metin Çelikkbilek

malarının doğal olduğunu belirtti. Çelikkbilek, oğlağın kollarının uzun ve tutulmasının daha kolay olmasından ötürü daha çok tercih edildiğini söyleyerek şunları ekledi: "Oyunun çıkış yeri olan Türkistan'da kökbörü oyununda oğlağın etinin her türlü hastalığa ve derde şifa olduğuna inanılıyor.

Bu inanca göre oğul olmayan kişilerin oğlağın etinden bir parça alır ve evine götürüp pişirerek karısına verir. Eğer o eti yedikten sonra erkek çocuğu olursa, o insan büyük oğlak vermek zorundadır. Bu gelenek Fergana Vadisi'nde hâlâ yaşamaktadır."

"TÜRKİYE'DE RAĞBET GÖRMÜYOR"

Kökbörü, Türkistan Türklerinin oynadığı bir oyun olmasının yanı sıra Kırgız Türklerinin milli sporu olduğunu belirten Çelikkbilek, Türkmenistan, Kazakistan ve Özbekistan gibi ülkelerde hâlâ aktif olarak oynandığının ve turnuvaların düzenlendiğinin altını çizdi. Türkiye'de bu oyunun fazla rağbet görmediğini belirten Çelikkbilek, "Atı evcilleştiren Türkler nereye gittilerse oraya kökbörü oyununu götürdüler. Kökbörü oyunu Oğuzlarla yani Selçuklularla Anadolu'ya geldi" bilgisini verdi.

Kökbörü oyununun Türkiye'de az oynanmasının birçok sebebi olduğuna dikkat çeken Çelikkbilek, "Öncelikle Anadolu'da at sayısı Türkistan'a göre oldukça azdır. İkincisi, Bozkır orduları süvari birliklerinden oluşurken özellikle Osmanlı döneminde Roma tarzı yaya askerler daha çoğunlukta.

Bundan ötürü atın ordu içerisindeki önemi azaldı. Özellikle kornargöçer yaşamı bırakıp yerleşik yaşama, yani tarımcı bir topluma

dönüşmemizle at ile ilişkimiz giderek kopmaya başladı. Sanayileşme, kente göç ve modern dünya düzeninde at sosyal hayattan çekildi.

At eskiden sıradan insanların binek aracı iken, şimdi zenginlerin spor amaçlı kullandığı lüks bir bineğe dönüştü." dedi. Çelikkbilek, Türkiye'de at beslemenin ve atlı sporlarla ilgilenmenin oldukça zor olduğunun da altını çizdi.

"ESKİ TÜRK SPORLARIMIZ TARİHLE BAĞ KURMAMIZI SAĞLAR"

Çelikkbilek, eski Türk sporlarını ve oyunlarını hatırlamanın, tarihimize bağ kurmamızı sağlayacağını ifade ederek, Türk tarihi ve kültürüyle ilgili her şeyin, atalarımızın yaşamını ve kendimizi daha iyi anlamamıza yardımcı olacağını söyledi. Eski Türk sporlarını yeniden canlandırmanın, geçmişten güç alarak geleceğimizi tasarlamamızda önemli rol oynadığını vurgulayan Çelikkbilek, "Kültürümüze sahip çıkarsak, ancak bu şekilde bir millet olarak tarihte var olmaya devam ederiz. Türk spor kültürü, özümüze dönmemize ve kendimize gelmemize yardımcı olacaktır. Ata binmek, yay çekip ok atmak ve destanlardaki kahramanların maceralarını öğrenmek, Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi'ni daha iyi idrak etmemizi sağlayacaktır" şeklinde konuştu.

Türk kültür tarihi alanındaki hocalardan Bahaeddin Ögel'in sözlerine değinen Çelikkbilek, "Türk kültürü yitip bir hazinedir, ona sahip çıkmak lazımdır," diyerek, eski Türk sporlarıyla ilgilenmenin, öğrenmenin, yaşatmanın ve tarihini bilmenin, tarihimize ve atalarımıza olan borcumuz olduğunu belirtti.

BOSNA HERSEK

günlükleri

Nefes kesen doğası, mahsun yakın geçmiş ve cömert insanlarıyla adete bir cennet Bosna Hersek. Bosna, misafirperverliği ve muazzam damak tadıyla geçmişin derin hüznünün bugüne ışık tutmasını sağlıyor.

■ Hacer ATLAS

Bu sayıda sizlerle Balkanlar'ın en güzide ülkesi, Aliya İzzetbegović'in anavatanı Bosna Hersek'e gidiyoruz. Nefes kesen doğası, mahsun yakın geçmiş, cömert insanlarıyla adete bizim

bir parçamız Bosna. Bir süredir ucuz uçak bileti kollarken, sonunda iki gün sonrasına bilet buluyorum. Ülkeyle ilgili detaylı araştırmalara başlayıp, sosyal medyadan bulduğum bir derneğe mesaj bırakıyorum. Otostopla dünyayı gezen bir gazetecilik öğrencisi olarak, Bosna'yı ziyaret edeceğimi ve ülkede kimseyi tanımadığımı yazıyorum. Birkaç saat sonra olumlu geri dönüş alıyorum ve iletişim bilgilerimi rica ediyorlar. Aşırı heyecanlıyım. Yabancı bir ülkede birileriyle iletişime geçmiş olmanın mutluluğuyla sırt çantamı hazırlıyorum. Ankara'dan otostopla İstanbul'a geçiyorum. Sabiha Gökçen Havaalanından bir buçuk saatlik uçuştan sonra Saraybosna Havaalanına ulaşıyorum. Havaalanına ulaştıktan sonra derneğin Yönetim Kurulu Başkanı Abdurrahman Uvak aracılığıyla iki hanımefendiyle buluşuyorum. Beni çok güzel karşıyorlar

ve derneğe ulaşmak için yola çıkıyoruz. Yakın bir yere gideceğimizi düşünürken yaklaşık üç saat yol gidiyoruz. Türkiye ve Balkanlar arasında köklü bağları olan derneğin merkezi olan Tuzla şehrinden, sadece beni karşılamak için bunca yolu gelmiş olmaları beni fazlasıyla duygulandırıyor. Ben çadır atacak yer sorarken, oldukça lüks bir otele geliyoruz. Abdurrahman Beyle telefonla konuşuyoruz, güzelce dinlenmemi ve kahvaltıda görüşeceğimizi söylüyor. Evimden kilometrelerce uzakta, kimseyi tanımadığım bir ülkede hayatın bana sunduğu jestlerin şaşkınlığıyla dinleniyorum. Sabahın ilk saatlerinde Abdurrahman Bey ile tanışıyorum, beni büyük bir mutlulukla karşılıyor ve Türk pasaportu taşıyan bir gencin çıkıp buralara gelmesinin onları sevindirdiğini söylüyor. "İstediğin kadar buraları gez, ne gerekirse biz buradayız, harçlığın var

mı gezgin?" diyor ve beni eşlik etmeleri için Selma Hanım ve İbrahim Bey'e emanet ediyor. Onlar da çok sevdikleri bir dostlarını görmüş gibi benimle ilgileniyorlar.

KORKUNÇ KANLI SOYKIRIM

Başkent Saraybosna'nın en eski, en turistik Baş Çarşısına gidiyoruz. Burada ünlü Gazi Hüsrev Bey Camiisini ziyaret ediyorum. Hemen girişte caminin restorasyonun proje ortağı olarak TİKA'yı görüyorum. Atalarımızın 550 yıl huzurla hakimiyet kurduğu bu kadim topraklara ayak basmış olmanın haklı sevinciyle, şehrin her sokağını adımlıyorum. Tarihin kanlı sahnelerine şahitlik eden Bosna sokakları savaşın izleriyle canlılığını koruyor. Dünya tarihinin en kanlı savaşlarından, milyonlarca insanın ölümüne sebep olan, Birinci Dünya Savaşının başlangıç

noktası Latin Köprüsü işte tam da karşımda. Lise kitaplarında hafızamıza kazınan, "Avusturya-Macaristan veldiği Arşidük Franz Ferdinand'ın 1914 yılında bir Sırp milliyetçisi tarafından devletin başkenti Saraybosna'da öldürülmesi, Birinci Dünya Savaşının başlamasına sebep oldu" anlatımlarının, soğuk gerçekliğiyle yüzleşiyor insan burada. Ah çekiyorum, bununla da kalmıyor, Osmanlı'nın bölgeden elini çekmesiyle Bosna farklı vakitlerde korkunç kanlı soykırımlara ev sahipliği yapmaya devam ediyor. 90'lı yıllarda Sırlarla Boşnaklar arasında çatışmalar daha da derinleşiyor ve yüz binlerce insan hayatını kaybederken, binlerce insan göç etmek zorunda kalıyor. Bugün Türkleşmiş Boşnakların ülkesi Bosna, zorlu mücadelelerin ardından bağımsızlığını, ilk Cumhurbaşkanı Aliya İzzetbegović'in liderliğinde kazanıyor.

"ALLAH'A YEMİN OLSUN Kİ KÖLE OLMAYACAĞIZ"

Müslüman olmak, Türkleşmiş olmak demek buralarda. İslamiyet'i kabul etmek için "Türkleştim, yani Müslüman oldum" diyor Boşnaklar. Tanıştığım herkes bana sonsuz sevgi ve misafirperverlik gösteriyor. Bosna, iki milyon nüfuslu küçük bir ülke. Ülkemizdeyse yaklaşık altı milyon Boşnak bulunmakta. Tarihin zarif bağlarıyla iki ülke arasında sağlam düğümler atılmış durumda. Latin köprüsünün hemen karşısında Saraybosna Müzesi bulunmakta. Müzenin kapısında Franz Ferdinand'ın suikasta uğradığı aracı duruyor. İçeride suikastta kullanılan tabanca, olayla ilgili gazete haberleri, kendisi ve eşine ait kişisel eşyaları bulunmakta. Bosna'da savaşın izlerini taşıyan, geçmişten aldığı derin yaralarla, umuda ışık tutan birçok müze var. 1992-1995 İnsanlık Suçları Müzesi, Bosna-Hersek Tarih Müzesi, Yahudi Müzesi, Savaş Çocukluğu Müzesi bunlardan sadece birkaç tanesi. Hayatımın en buruk müzelerini geziyorum burada, aslına bakılırsa ülke açık hava müzesi adeta. Çarşıdan yürüyerek, Sebil'e ulaşıyorum. Rivayet edilir ki, zamanında yolcuların temiz su ihtiyacını karşılamak için yapılan sebilden su içerseniz, yolunuz yeniden Bosna'ya düşer. Buraların ruhuyla bütünleşen varlığımla yeniden gelmeyi ümit ediyorum. Sebili ardına alıp bayıra doğru yürüyerek, Kovaçi Şehitleri Mezarlığına ulaşıyorum. Bosna'nın milli mücadelesine liderlik eden Bilge İnsan Aliya İzzetbegoviç ve "Allah'a yemin olsun ki köle olmayacağız" diyerek savaşta şehit düşen bin 700 silah arkadaşları burada yatıyor. Doğu-Batı barışı arasında mekik dokuyan bu güzel insanları ziyaret etmeyi unutmayın. Kovaçi Şehitliğinden yukarı doğru tırmanarak, şehre

yukarıdan bakabileceğim Sarı Kale'ye varıyorum. Hava oldukça sıcak, çantamdan çıkardığım atıştırmalıklarımı yemek molamı burada veriyorum.

BÜTÇE DOSTU BOSNA-MOSTAR KARA TRENİ

Kaleden şehir merkezine iniyorum. Çarşıda bulunan Bosna-Hersek Ulusal Kütüphanesine gidiyorum. Avusturya-Macaristan İmparatorluğu döneminde inşa edilen, iki milyondan fazla kitap bulunan kütüphane, savaş döneminde ciddi hasar görmüş. Şimdilerde belediye binası olarak kullanılıyor. Yürümeye devam ederken Saraybosna Katedrali'ne denk geliyorum. Katedralin önünde Saraybosna Gülü karşıma çıkıyor. Yani savaşta asfalta düşmüş çiçeğe benzer bomba izleri. Katedralin hemen yanında, Galeria 11/07/95 bulunuyor. 1995 yılında Srebrenitsa Katliamında hayatını kaybeden, İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana Avrupa'da gerçekleşmiş en büyük toplu insan kıyımı anısına kurulmuş ilk anma sergisini ziyaret ediyorum. Katliama ait fotoğraflar, belgeler, videolar burada sergileniyor. Buradan yakınlarda bulunan Sonsuz Ateşe doğru yürüyorum. İkinci Dünya savaşında hayatını kaybeden Yugoslav sivilleri ve askerleri anısına yakılan ateş, savaş dönemlerinde söndürülse de bugün hala aktif olarak yanmakta. Buralara kadar gelmişken elbette ki yolumu Mostar'a düşürmeliyim. Dünyanın 18 rüya rotasından biri seçilen, gezginler arasında oldukça tercih edilen, aşırı ucuz Bosna-Mostar kara tren hattını kullanıyorum. Keyifli manzaralar eşliğinde, iki saat sonra Mostar'a ulaşıyorum. Estetik mimarisiyle, tarihi sokakları ve doğal güzellikleriyle göz kamaştıran bir Osmanlı şehri Mostar. Herkes Türkçe konuşuyor burada. Türk turistlerin gözdesi adeta. Buraları gezmek için

bir gün yeterli ancak imkânınız varsa bir gece kalmanızı öneririm, sevimli ve huzurlu bir şehir Mostar. Dönüş için aynı tren hattıyla başkent Saraybosna'ya doğru yola çıkıyorum. İlerleyen dakikalarda acil alarmla tren duruyor ve görevliler hepimizi aceleyle indiriyorlar. Trenin ön vagonunda yangın çıktığı için ortalık bir anda karmaşık bir hal alıyor. Yakınlarda bulunan itfaiye istasyonundan görevlilerinin müdahalesiyle yangın söndürüldü. İlerleyen saatlerde yeniden yola çıkıyoruz. Nihayet başkent Saraybosna'ya geldik. Geceyi şehrin en meşhur cadde-si olan Ferhadiye'de bulduğum bir hostelde geçiriyorum. Hostel sahibi Kenan Abi pasaportumu görünce acayip mutlu oluyor, "Eşim İstanbullu, sen bizim misafirimizsin, istediğin kadar kal" diyor ve benden ücret almadan bana koca dairenin anahtarını verip çıkıp gidiyor. Dünyanın bir yerlerinde güzel insanlar var olmaya devam ediyorlar ve bu güzel insanların merkezi lokasyonu Bosna.

UMUT TÜNELİ

Sabahın erken saatlerinde şehir merkezine 14 km uzak olan Umut Tüneli'ne gitmek için yola çıkıyorum. İç Savaş döneminde Sırlar havaalanını abluka altına alarak, diğer ülkelerden gönderilen yardımlara el koymuşlar. Ancak havaalanına yakın oturan Kolar Ailesi, evini Müslüman askerlere vermiş ve düzenli çalışmalarla dört ayın sonunda havaalanına ulaşan tünel çalışmaları başarıyla tamamlanmış. Bu tünel aracılığıyla yardımlar ihtiyaç sahiplerine ulaştırılarak, 1 milyon insanın hayatta kalmasına vesile olunmuş. Burası savaşın son kalesi ve hayatta kalmanın tek umudu olduğu için adı 'Umut Tüneli'. Bugünlerde umuda ışık tutmak adına, müze olarak ziyaretçilerini ağırlıyor. Oldukça dokunaklı bir

atmosferi var. Bosna'ya yolunuz düşerse mutlaka ziyaret etmelisiniz. Geçmişten aldığı ödünç acılarla, aydınlık bir bugün inşa eden bir ülke Bosna. Aklın ve vicdanın senteziyle, güzel yarınlara inanmış insanların ülkesi burası. Biraz hüznü lendiğinizi hissediyor gibiyim, arayı hemen güzel yemeklerle toparlayalım. Boşnak Böreğinin mis gibi koktuğu fırınları es geçmeyin. Türkiye'de çok fazla Boşnak Börekçimiz var, laf aramızda ama en güzelini burada yapıyorlar. Boşnak mutfağıyla benzer tatlara sahibiz. Hazır buralardayken meşhur Cevapi (köfte), Begavo Çorbası, Trileçe Tatlısı, Sarajevo Sahanı tatmayı unutmayın. Bosna-Hersek'i

gezmem için en az üç gün ayırmalısınız. Bir hafta on gün keşif için ideal bir zamanlama. Ani bir biletle geldiğim bu ülkeden kocaman bir aile ve bir sürü güzel dost edinerek ayrılıyorum. Abdurrahman Uvak Beyle vedalaşırken, "İstediğin zaman gel, Balkanlar'da bir ailen var" diyor. Yolda olmayı en çok bunun için seviyorum, eksik yapboz parçalarını tamamlamak gibi tanıştığım güzel insanlar, keyifli deneyimler. Her biri için çok minnettarım. Umuyorum ki bu yazdıklarımı okurken Bosna yolundasınızdır. Size adresleri ve detayları yazdım, gönül rahatlığıyla yola çıkabilirsiniz, güzel dostlarıma benim için sarılıp, Boşnak kahvesi için lütfen.

Güzel atlar ülkesi: KAPADOKYA

İç Anadolu bölgesinde yer alan Nevşehir, tarihi zenginlikleri, eşsiz coğrafyası ve mistik atmosferiyle öne çıkıyor. Kapadokya'nın kalbinde yer alan bu şehir, peri bacaları, yer altı şehirleri ve tarihî yapılarının dikkat çekiciliği ile biliniyor.

• **Hicabe Nur KIZGIN**

Nevşehir, Anadolu'nun gözbebeği, 60 milyon yıl boyunca oluşan büyüleyici topraklarıyla dikkat çekiyor. Tüflü coğrafyası ile Nevşehir, Niğde, Kayseri, Aksaray ve Kırşehir'e yayılan Peri Bacaları sayesinde yüzyıllardır insanlığa ev sahipliği yapıyor. Bu bölgede, sönmüş lavların arasında yer alan Nevşehir, onlarca uygarlığın izlerini taşıyor. Nevşehir'in adı, güçlü ve güzel atlarıyla tanınan bereketli topraklarından geliyor. Perslerin "Güzel Atlar Ülkesi" anlamına gelen "Katpa Tuka" ifadesiyle Kapadokya, UNESCO Dünya Mirası listesinde yerini koruyor.

TARİHİN İZLERİNİ TAŞIYAN YER-ALTI ŞEHİRLERİ

Savaştan kaçarak bu topraklara sığınan insanlar, korunmak ve barınmak için pek çok yeraltı şehri inşa etti. Yaklaşık otuz bin kişinin sığabileceği büyüklükte olan bu şehirlerde manastırlar, odalar, mutfaklar, depolar gibi her türlü gereksinim için alanlar mevcut. Günümüzde, bu yeraltı şehirlerinin sadece yüzde onu ziyaretçilere açık. Göreme Açık Hava Müzesi'nde kayalardan yapılmış oyma evler ve kaleler ziyaret edilebilir durumda.

BALONLARLA GÖKYÜZÜNDEN BİR BAKIŞ

Kapadokya'nın vadiye yayılmış coğrafi harikalarını balon turlarıyla gökyüzünden izlemek müm-

kün. Bölgeye gelen turistler, bu eşsiz manzarayı gökyüzünden seyrederek unutulmaz anılar biriktiriyor.

ÇÖMLEK SANATI VE ONİKS TAŞI İŞLEMECİLİĞİ

Nevşehir, geçmişin bilgeliğini çamurla birleştirerek zanaata yön veren bir merkez olarak adından söz ettiriyor. Kızılırmak'ın geçtiği Avanos, Ürgüp ve Göreme ilçelerinde birçok çömlek atölyesi bulunuyor. Bu bölgede tüflü kıvılcık toprakla birleşen ırmak, zanaatın gelişmesine katkı sağlıyor. Çömlek sanatı, bölgeyi ziyaret eden turistlerin ilgisini fazlasıyla çekiyor. Ayrıca, yerli halk oniks taşı işleyerek süs ve ev eşyaları yapıyor. Tuz madenleri ve diğer doğal taşlar da bölgede çıkarılıyor.

NEVŞEHİR'İN LEZZET DURAKLARI

Nevşehir, Osmanlı saray mutfağına dayanan yöresel lezzetleri ile ünlü. Testi kebabı, çömlekle yapılan yahniler ve çorbalar bölgenin vazgeçilmez tatları arasında yer alıyor. Ayrıca, Türk mutfağının meşhur ayva tatlısı da burada yetişen ayvalardan yapılır. Tahıl ambarı olarak bilinen Nevşehir, bulgurun yanı sıra çeşitli alternatifler de sunuyor.

ULAŞIM VE KONAKLAMA

Nevşehir'e uçakla, otobüsle veya özel araçla ulaşılabilir. Ayrıca, Kayseri'den trenle de gelmek

mümkündür. Merkezden Kapadokya başta olmak üzere düzenli seferler yapılıyor. Özel araç bulunmadığı takdirde araç kiralama veya taksi seçenekleri değerlendirilebilir. Konaklama için pansiyonlar ve oteller mevcut. Bölgede kamp yapmak, ateş yakmak, kayalara ve oyuklara yazı yazmak ve izinsiz kazı yapmak yasak.

MİSAFİRPERVER YERLİ HALK

Nevşehir'e gelen yüzlerce ziyaretçiye karşı yerli halk oldukça ilgili, kibar ve zarif bir davranış sergiliyor. Yerli halk, konuklarına yolculuk, yerleşim ve barınma konusunda yardımcı olmaktan mutluluk duyuyor.

Nevşehir'in zarafetini üzerinde taşıyan güzel insanları ve toprağın cömertliğiyle bütünleşen kültürü, bu bölgeyi ziyaret eden herkesi etkisi altına alıyor. Nevşehir'i ziyaret edenlerin, buradan unutulmaz anılarla ayrılacağı kesin. Anadolu'nun saf ve emekçi insanı burada güneşten önce kalkıyor. Gün batımında vadiyi balonla ziyaret etmek isteyen insanlar şehri usulca uyandırıyor. Şairler sokağından kıvrıla kıvrıla akan Kızılırmak, dağların ardından nice adıma eşlik ederek canlılığını koruyor. Avanos sokaklarını bizimle paylaşan Yaşar dedeye, sofrasının bereketinde bize yer veren Zeliha ablaya bir teşekkürü borç biliyoruz. Adımlarınız sizi buraya getirirse şayet, bizden sevgiler bırakın.

